

Емил Костов

ВРЕМЕ ЛЪЖОВНО

© 2023 Емил Димитров Костов, автор
© 2023 Симона Иванова Анкова, художник
на корицата
2023 Авангард Прима, издател
ISBN 978-619-239-886-6

Емил Костов

Време лъжовно

Авангард Прима
София, 2023

Съдържание

Време лъжовно	7
А, видè ли?.....	15
Неочаквана среща.....	24
Санди	29
На котка у Красен.....	33
Сода каустик.....	42
Барбастро	47
Спомени за продан.....	53
Зад мантинелата.....	57
Най-добрият приятел.....	61
Любимото синьо.....	65
Чудо.....	69
Кой ще бъде Хенри V ^{ти} ?	74
Дорчо Параноята	77
За кокошка няма прошка.....	81
Сол и свобода	86
Съдба.....	91
Вечер край Гела	95
Всичко отминава	101
За кого бие там–тамът?	105
Камъните	114
Обаждането.....	118

Време лъжовно

Той гледаше стичащите се капки по мокротото стъкло и усети как очите му се пълнят със сълзи. Бяха големи сини очи и макар цялото му лице да се беше сбръчкало като на стар индиански вожд, в тях се долавяше детска чистота и блясък. Дядо Варадин беше вече на деветдесет и три години.

Беше роден в село Байлово още през далечната хиляда деветстотин и седемнайста година. Селото беше малко и бедно – известно основно с това, че големият Елин Пелин се е родил там.

Семейството на дядо Варадин не беше голямо. Имаше брат Лазар, който беше само с една година по-голям от него.

Нямаха късмета да се радват дълго време на родителите си. Пръв почина баща им, а една година след това се спомина и майка им. Още преди да тръгнат на училище останаха сираци. Варадин беше само на шест, а брат му – на седем години. Нямаше при кого да останат в селото и двамата заминаха при вуйчо си в София.

Той държеше дъскорезница в покрайнините на града. Беше много сприхав и стиснат човек. Позволи им да му помагат, но така и не им предложи къде да спят. Вечер нощуваха в работилницата, като спяха върху триците и

талаша.

Един ден обаче просто ги изгони. Каза, че няма възможност да ги храни повече и им е намерил друго място за подслон и работа. Беше говорил с един негов познат дърводелец – бай Коста, да ги приеме за чираци и да им удържа от заплата, за да спят в къщата му.

Започнаха да работят при него. Знаеха, че нямат избор – или се научаваш на занаят, или оставаш на улицата в мрачната София. Варадин беше много сръчен и скоро стана любимец на майстора – даваше му все по-трудни задачи и той се справяше много добре. Правеше цели маси и успяваше да направи сам модерните тогава изящни извивки на градските гардероби.

Лазар беше по-несръчен и отнесен. Умът му беше все другаде. Обичаше да си фантазира разни неща и винаги изглеждаше леко замечтан. Дърводелецът бай Коста харесваше и двамата, дори ги записа в местното училище. След часовете му помагаша и така си изработваха храната и подслона.

Пораснаха момчетата – взеха паспорти вече и бяха готови да поемат по своя път. Лазар дружеше с едни младежи, които искаха да пробват късмета си извън България. В края на трийсетте години на дваисети век хората от големия град имаха възможност да пътуват в чужбина, дори да пробват да поработят там, макар и нелегално.

По тоя начин двамата братя заминаха с техни приятели. Обикаляха из Австрия и се установиха в Грац. Повечето намериха работа в строителството, а Лазар и още едно момче се хванаха като градинари в красивия замък Егенберг. Лазар

подрязваше чемширите и подстригваше храстите около езерото. Беше спокоен – мечтаеше и фантазираше. Чувстваше се щастлив. В петък вечер излизаха из австрийските бирарии – бяха понаучили немския и вече имаха дори местни приятели.

След време Лазар се задоми с дребно русо момиче от Волфсбург, което живееше на квартира в Грац. Работата му харесваше, влагаше старание и след няколко години се издигна до главен градинар.

Варадин започна в малка мебелна фабрика в покрайнините на Грац. Мнозина бяха изумени колко бързо работи и колко е сръчен. Мечтата му беше да си направи собствена дърводелска работилница.

Не след дълго така и стана. Върна се пак в София, взе едно момче помак да му помага и нае малко приземно помещение в стара сграда на централно място. Хората го научиха и го затрупваха с поръчки. Викаха го и по домовете да поправя легла, ракли и скринове. Търсеха го да подновява и да прави нови парапети във входовете на кооперациите наоколо.

Нямаше много приятели, през повечето време работеше. Една неделна сутрин, докато си пиеше кафето, прочете във вестника, че ще има събор в близкото софийско село Железница. Той обичаше тези селски събирания – музика, моми и веселба.

Хвана рейс и отиде право на мегдана. Беше пълно с хора тази година. Миришеше на скара, вино и ракия, а и наливна бира бяха докарали от града.

Имаше много хора, но той долови погледа и □. Димитрина. Беше дребно и леко прегърбено

момиче, с малки черни искрящи очи. Косата и □ беше дълга до кръста и вързана на две тънки опашки. Беше тръгнала с кобилицата до селската чешма на мегдана за вода.

– Моме, ке ти напия менците – директно каза Варадин.

– Ех, ти па... – с пламнали бузи срамежливо промълви тя.

Заговориха се. Девојката остави кобилицата и менците. Хванаха се заедно на хорото, после пиха и вино.

– Айде да те водим с мене у градо – решително предложи той.

На Димитрина не и □ трябваше много. Готова беше да зареже всичко и всички в селото и да тръгне с него. През онези години да се решиш на такава стъпка без съгласието на родата си беше немислимо. Тя не искаше дори да ги пита – знаеше какво щяха да кажат, ако им съобщи, че си е харесала момче бекяр. Те, както всички патриархални семейства по това време, искаха да я задомят с ерген от селото – при възможност от по-богат род.

– Нека да помислим и ке ти кажем като се видиме па. Ела другата неделя. Много искам, така да знаеш – с очи пълни със сълзи и надежда бързо го изрече Димитрина.

– Добре – уверено каза той.

Едва дочака следващата неделя. Цяла седмица не му спореше работата. От години не се беше порязвал, а тази седмица го стори два пъти с острата бичкия.

Уж гледаше да работи съвестно и в срокове, но умът му беше все другаде. Пустата Димитрина – смугло и прегърбено момиче, пък не спираше да мисли за нея.

В неделя сутринта пристигна цели петнайсет минути по-рано на автогарата. Запали цигара и нервно зачака.

Какво ли е решила? – терзаеше се той.

Раздрънканият бучащ автобус пристигна и Варадин се качи в прашното купе на рейса. Седна на първата седалка до прозореца. Нервно следеше пътя пред себе си.

Ще ми излезе ли късметът?... Дали не прибързам с тази мома?... Щом съм и □ дал мъжка дума, ще съм с нея. Много ми е на сърце – мислеше си той.

Когато автобусът спря, Варадин се насочи с бързи стъпки към мегдана и селската чешма.

Тя беше вече там и се въртеше нервно наляво-надясно. Варадин я съзря отдалеч – сърцето му забумтя, лицето му почервения, а тъпанчетата му пулсираха. Харесваше я и много я искаше.

Прегърнаха се силно и се целунаха в устата.

– Да одим. Зарязвам всичко тука и тръгвам с тебе.

Варадин беше най-щастливият човек на света. Тръгнаха заедно и поеха по пътя си.

Установиха се при него в София. Димитрина отрязва дългата си коса и си направи модерна градска прическа. Започна да продава хляб в близката пекарна. Варадин работеше в неговата си работилница. Поръчките не спираха и постоянно се увеличаваха. Скоро дори нае и второ момче.

Животът им си понареди и логично се появи детето. Беше момиче и го кръстиха Мария. Димитрина си остана вкъщи да го гледа. Всичко вървеше безпроблемно, имаха и достатъчно пари покрай работилницата. Скоро дойде и второто дете. Него кръстиха Стоян.

Децата поотраснаха, но Димитрина се поболя. Отначало се появи подутина до гърлото и□. Обиколиха много лекари из града, но буцата продължаваше да расте. Бяха се отчаяли вече. Тръгнаха чак по баячки и гледачки. Нищо не помагаше. Лекарите казваха, че е рак в напреднала фаза и не и□ остава много време. Така и стана. Отиде си млада – на тридесет и две години.

Мъката на Варадин беше голяма. Изгуби желание за работа. Точно през тези години се смени властта и комунистите взеха частната собственост на всички. Отнеха и неговата работилница и го назначиха в държавна мебелна фабрика. По някакъв начин това за него беше дори успокояващо. Загуби хъса и вече искаше спокойно да отгледа децата си. Искаше му се да намери нова спътница в живота, таман да му помага за децата. Това обаче така и не се случи. Той обичаше Димитрина много и никоя не можеше да заеме място в сърцето му или да замени нейното присъствие.

Беше свикнал на обратите на съдбата. Знаеше, че трябва да продължи и да даде най-доброто на децата си. Успя да ги изучи и всеки хвана по собствения си път. Мария се омъжи чак във Варна и рядко се виждаха. С мъжа си нямаха деца и често се караха. Тя някак с времето се отдалечи от Варадин. Стоян си намери мома в Ихтиманско. Живееха в

голямата им семейна къща там и имаха момче.
Кръстиха го Николай.

* * *

Бай Варадин живееше напълно сам. Бяха починали всичките му приятели. Спомина се и брат му Лазар. Той до последно живееше в Грац и си разменяха писма по пощата. Те бяха от малкото неща, които останаха да го радват. Беше минал през какво ли не – от малък беше останал без родители, загуби рано жена си, сам се беше борил с всичко в живота. Преживя и какви ли не политически превратности. Премина през царско време, комунистическо управление, падането на режима и прехода към демокрация.

Много му беше минало през главата, но тази самота го смазваше. Често просто стоеше до прозореца и гледаше. Единствената му радост беше, когато внукът му Николай идваше да го вижда. Той беше вече на десет години и го водеха няколко пъти в годината да вижда дядо си. Оставаше при него по цял ден, понякога дори и преспиваше там.

* * *

Беше летен ден и внукът му беше при него. Дядо Варадин гледаше през прозореца с премрежен поглед и присвити очи надвисналите черни облаци и се чудеше ще се излее ли дъждът.

Станеш сутрин. Гледаш ясно небето, по обяд – слънце, а после ще лисне дъжд или ще удари градушка. Точно като в живота е – помисли си той.

Малкият Николай тъкмо се беше събудил и се обличаше. Дядо Варадин хвана здраво момчето за рамото, стисна го силно и спокойно му каза:

– Вземи си нещо по-топло – време лъжовно е.

– Защо, бе, дядо – какво му е лъжовното? И да завали дъжд, после пак ще изгрее слънце! – весело отговори момчето.

А, видè ли?...

Бай Калин весело размахваше мистрията и подсвиркваше. Цялата кофа беше изцапана с вар, стаята наоколо също. Той обаче извиваше с уста *Градил Илия килия* и не го интересуваеше. Не влагаше старание в нещата особено. Беше роден в едно помашко село до Смолян. Баща му беше добър майстор фаянсаджия. Редеше плочки в едно държавно строително предприятие, пращаха ги и в големите областни градове. През социализма малко хора практикуваха на частно, но за майсторите и автомобилните монтьори хляб винаги имаше. Хората ги търсеха и им плащаха добре за онези години. Изкара си целия трудов стаж в държавното предприятие, а и поработваше на частно. Почти винаги вземеше Калин със себе си. Помагаше му и се учеше на занаят. Когато се пенсионира баща му, Калин директно постъпи на неговото място – тогава имаше недостиг на такива работници.

Калин беше зает около пет години там, но когато дойдоха промените остана без работа и трябваше да търси прехрана сам из хорските домове. Деветдесетте бяха тежки години и в началото много трудно намираше поръчки. Чак към средата на десетилетието се поотпушиха нещата. Хората пак бяха бедни, но имаше повече

работа. Познавах баща му и си го търсеха, а често го викаха и разни тарикати и мутри да им работи. Той, макар и пенсионер с радост, се захващаше и работеха заедно със сина си. Започна да реди камък и да прави мозайки. Калин държеше материалите, разбъркаше лепило, вар, цимент, ходеше и за бира редовно, както си му беше редът. С времето започна да реди камък, но всяко нещо, което беше научил в занаята, беше половинчато. Слагаше камъка на фасадите, но някак не се получаваше – стоеше безформено и неестествено. С фаянсовите плочки беше същото. Можеше да фугира, но не можеше да ги слага добре. Така си я караше през пръсти, но работа имаше колкото искаш и не изпитваше нужда да се задълбочава в детайлите. Понаучи се да ги прави нещата криво-ляво и неусетно вече имаше славата на майстор или поне така му викаха.

Задоми се, намери свестна булка от селото и не след дълго се появиха и двамата му сина. По старата традиция от техния край той беше главата на семейството и всички разчитаха на него за прехраната. Поел занаята от баща си, в началото работеше по техния край, после и в по-големите градове и накрая стигна чак до София. Годишите си минаха неусетно, вече гонеше шейсетте, синовете му бяха големи. Бяха си взели хляба в ръцете си и парите, дете изкарваше бяха вече само за него и възрастната му жена.

Калин беше нисичък човечец с побеляла, но все още гъста коса. Почти винаги носеше синя, избеляла до неузнаваемост шапка с огъната козирка.

През последните години живееше и работеше

в София, само от време на време се прибираще по Смолянско. Беше наел малко таванче на „ул. Пиротска“ – близо до идеалния център на София. Мястото беше малко, прашно с отлепящи се светлозелени тапети, а в четирите ъгъла на тавана имаше паяжини. Имаше само една малка талашитена масичка и старо легло с издънена пружина. Можеше да си позволи нещо доста по-нормално, но това го устройваше. За него беше важно да има покрив над главата си и да бъде на удобно и централно място.

Този месец му вървеше, хвана се да реди камък на една триетажна къща. Собственикът не се пазари изобщо – съгласи се да му плати точно толкова, колкото бай Калин му поиска. Почна работата – редеше го пустия камък както му дойде и надигаше по цял ден бутилката с бира.

Собственикът на къщата беше Тинко – към петдесетгодишен, държеше бензиностанция и ресторант в покрайнините на града. Чрез общи познати се свърза с бай Калин и го нае да му нареди фасадата на къщата с камък. Получаваше му се без особено усилие, макар и да не влагаше никакво старание. Синът на Тинко беше деветнайсетгодишно много будно и образовано момче. Казваше се Виктор, но всички му викаха Вики. Завърши Софийската математическа гимназия с пълно отличие и след това спечели стипендия за образование в престижен университет в Лондон. Тъкмо беше завършил първи курс там и всяко практично нещо от реалния живот го вълнуваше. Интересно му беше как се ремонтира, как се строи. През лятната ваканция си идваше в София и по цял ден се въртеше около баща си в

къщата. Все гледаше майстора в ръцете и го разпитваше как се правят нещата.

– Бай Калине, как ги редиш тея камъни, та да прецениш дали ще пасне? – с интерес питаше Вики.

– Ей така, мойто момче. Хвана камъка, омаза го със специалното лепило и го мацна на стената. А, видè ли?

С този израз *А, видè ли* завършваше всяко негово изречение.

– Бай Калине, кажи едно време по-лесен ли е бил животът? – питаше го момчето.

– Е, разбира се, момче, правиш си каквото искаш – пари като шума.

Един ден по пътя покрай ограда на къщата мина високо, слабо момиче с перфектни крака.

– Ей, тц-тц, гледай, кой спи с тея жени, бе, бай Калине? – дяволито попита Вики.

– Ей такива като теб, ама не знаеш как да си поискаш. А, видè ли? – каза бай Калин тресящ се от смях.

Спря да се смее, погледна момчето сериозно и попита:

– Ти имаш ли си някоя?

– Ами... имам приятелка от три години и дори живеем вече заедно. От година се нанесохме в един апартамент, ама още не сме го оправили съвсем – леко сконфузен каза Вики.

– Е хубаво е това, какво имате да правите още там?

– Сменихме старата дограма и сложихме от тези модерните алуминиеви дограми, ама нали са доста по-различни и зейнаха едни дупки отвътре и трябва да намеря човек да иззида отвътре с тухли – замислено каза той.

– Ще го оправим, бе, Вики – ентузиазирано каза бай Калин.

– Ама... как... аз от татко знам, че ти само с камък се занимаваш.

– Е..., хубава работа! Аз да не съм расъл в саксия. С всичко в тоя живот мога да се оправя – хитро смигна бай Калин.

На Вики не му трябваше много, харесваше го. Добре реди камъка, забавен чичка, разказващ истории през цялото време. Щом се оправя с камъка, колко му е да се справи и с това *обръщане на стена* – помисли си той.

Бай Калин се уговори да започне работа в апартамента на момчето. Разбра се с баща му, че оставя работата с камъка по къщата само за седмица, докато свърши работата при Вики.

Пристигна в понеделник още рано, рано – нямаше и осем часа сутринта. Изкачи бавно стълбите и натисна силно звънеца.

– Добро утро – бодро каза Вики.

– Добро утро, бе, момче – давай да подхващаме работата и ако не си купил бира – отбягай до магазина да вземеш.

– Е, как, бе, бай Калине, знаем се! – през смях каза момчето.

Майсторът огледа тристайния симпатичен апартамент. Бяха зейнали огромни дупки, които трябваше да доизгради с тухли. Имаше голяма разлика в дебелината на старите стабилни дървени дограми и новите алуминевни. След всяка смяна се налагаше доста зидане с тухли и дооформяне. И започна обекта.

Вики имаше работа из града и после трябваше да помага на баща си. В късния следобед се прибра

вкъщи, завари го пред телевизора почти пресушил голямото двулитрово шише с бира.

– Бай Калине, ти днес какво си правил? Гледам всичко си е същото...

– Е, спокойно, бе, мойто момче – изравнявал съм с шпаклата, подготвям си мястото. Не може току-така да почнеш. Аз си знам работата.

В крайна сметка работи сума ти време, опитен майстор е. Защо пък да му давам акъл и просто не му се доверя – помисли си Вики и се успокои.

На следващия ден Вики отново имаше да върши някаква административна работа из града, трябваше да посети и общината. Бюрокрацията беше голяма и целият ден мина в размотаване от етаж на етаж. Прибра се в късния следобяд. Отново завари бай Калин пред телевизора, но този път пред напълно празна голяма бутилка от бира. Добре, че беше заредил доста в хладилника.

– Здравсти, бай Калине, днес как са нещата, че гледам всичко си е пак същото? – каза леко притеснено момчето.

– Няма страшно, щом съм ти казал, че ще го направим – ще го направим – каза уверено бай Калин и се оригна звучно.

– Добре де, може леко да простее, ма ще свърши работа в крайна сметка – помисли си момчето.

– Бай Калине, ще го свършим за една седмица, нали? Не можем да ползваме апартамента. Спим при наш'те, не е удобно, повече от седмица стоим там – леко притеснен каза той.

– Няма страшно ти казах, до петък следобяда съм готов – авторитетно каза майсторът и го стисна здраво за рамото.

– Добре – усмихна се Виктор и го погледна с надежда.

През следващите дни нямаше задачи и беше решил да се върти около майстора. Още от сутринта бай Калин надигаше шишето с бира и започнаха веселите разговори и майтапи:

– Едно време като млад хич не ги бавех. Харесам ли си някоя мома веднага вадех пачката, водя я на ресторант и после ... ой, мамо...

– Ма веднага, още на първата вечер ли, бе, бай Калине? – заинтригувано го запита Вики.

– Ми че как? Още първата вечер я ... а, видя ли? – дяволито се хилеше бай Калин.

Разопакова торбите с гипса и започна да реже нескопосано гипсокартона.

– Едно време да видиш, мойто момче, толкова пари съм правил, че месечния надник не може да го изхарчим за два месеца трима човека. А, видя ли? – перчеше се бай Калин.

Разказваше постоянно някакви истории и имаше мнение по всички въпроси – от шампионата във В група до обществената организация на живота при ацтеките.

– По бай Тошово време работех в една бригада – правихме заводи, казарми – по цял ден бичиш айляка – хора бол, винаги можеш да скътаеш. Вечер веселби, пиене. Накрая на месеца си вземаш заплата, дето стигаше за всичко и лятото по две седмици на ведомствени станции по морето. А, видя ли?

Не млъкваше, постоянно говореше, а около него беше побеляло от гипс и парчета гипсокартон. Работеше мръсно и невнимателно.

– Вики, иди да вземеш още две торби гипс,

лепило и да не забравиш още бира, че оная в хладилника взе да привършва – провикна се заповеднически бай Калин.

Момчето отиде купи всичко нужно и разбира се бира. За къде без бира – майсторът гълташе по два литра минимум на ден.

– Вики, кажи как е животът там из Англия?

– Ами какво да ти кажа ... скъпо е, но като работиш имаш добър стандарт, плащаш си квартирата, храната и ти остават и спестени пари. Имам приятели, дето като завършиха университета започнаха в разни фирми във финансовата сфера в Ситито и вече са мениджъри и печелят доста над средното.

– А, видè ли? – весдесъщо каза бай Калин.

Така си вървяха дните, вече беше четвъртък, а той беше още само на единия прозорец. Гипсокартонът беше изрязан криво и се опитваше с гипс и лепило да направи правилен ъгъл и форми, но всичко ставаше от криво по-криво.

– Бай Калине, днес е четвъртък, а ти не си завършил дори и единия прозорец. Как ще успееш до утре? – леко отчаян запита Вики.

– Спокойно, бе мойто момче, подготвил съм си другите прозорци. Утре до края на деня съм готов – уверено каза той.

– Добре, да видим – примирено каза момчето.

Вече дойде заветният ден, но още от сутринта денят пак започна така. Надигаше певецето с бира и гледаше глуповато в екрана на телевизора. Виктор пристигна към обяд – бяха започнати всичките прозорци, но всичко беше много криво, а около тях беше побеляло от гипс.

– Бай Калине, какво става? Всичко е много

криво! – почти се развика момчето.

– Не бой се, Вики, само трябва да вземеш още две торби гипс и до края на деня ще изравня всичко – неуверено каза той.

– Ма ти изхаби сума ти материал и само замазваш с мистрията и то става още по-криво. Бай Калине, ще те питам нещо, ма искам честно да ми отговориш. Можеш ли да го направиш или не? – уверено попита Виктор.

– Абе... виж сега, аз от години работя камък, ама прозорци не бях обръщал... та мислех, че ще се оправя – замънка майсторът.

Нямаше и помен от надъхания, опривен тарикат майстор.

– А, видè ли?... – иронично му подхвърли Вики.

Неочаквана среща

Видол беше висок и сух човек – с рядка руса коса, орлов пречупен нос и бледо сини малки очи. Работеше от години в Българска академия на науките като архивар. Скучна и еднообразна работа – подреждаше досиетата на научните трудове на родните светила. Той беше саможив човек и трудно общуваше с хората. Още от малък беше единак, не обичаше да има хора около него.

Взаимоотношенията му с жените бяха не помалко проблемни. Беше опитвал досега да бъде във връзка с три жени, но и трите просто се тръгнаха. Беше мълчалив и труден, дето хората викат – тежка гемия.

Без да го търси умишлено обаче намери най-накрая сродна душа, макар да беше вече на тридесет и шест. Юлия беше красиво и затворено момиче и малко след като постъпи там като лаборантка се случиха нещата между тях. В началото просто излизаха на обяд, но някак усетиха сродните си души и скоро тя се пренесе при него. Той живееше в шестнадесететажен излющен блок в малка гарсонiera в ж.к. Слатина, която родителите му трудно бяха успели да му купят. В началото на връзката нещата изглеждаха наред. Мълчаха си, гледаха телевизия вечер и

понякога се разхождаха в квартала. Юлия обаче имаше нейните си проблеми – от време на време изпадаше в безпричинна тъга, а често след това му вдигаше скандал. В началото той не обръщаше сериозно внимание на това, но след първата година съжителство той търсеше бягството от къщи. Единственото му спасение беше да отиде за риба на Панчаревското езеро.

Стоеше с часове там и съзерцаваше водата и планинския силует отсреща. Това го правеше още от петнадесет-шестнадесетгодишен и продължаваше да го зарежда и досега. В края на осемдесетте беше много популярно хората да почиват през уикенда на вила сред природата. Социалистическият режим беше труден от гледна точка на собственост. Вили имаха основно партийните функционери. Бащата на Видол беше работил няколко години в Либия като строител и беше събрал сериозна сума пари за времето си. Когато разбра, че един съсед полковник си продава вилата в село Кокаляне, той не се поколеба изобщо и я купи. Къщата беше съвсем малка двуетажна постройка с напукани външни стени и малък железен ръждясал балкон на втория етаж. Беше нетипично малка като за полковник, но въпросният човек не беше алчен. Последните години се разболял и нямало кой да наглежда имота. Дворът запустял и буренясал, а самата къща станала много неугледна и затова решил да я продаде. Родителите на Видол я купиха, постегнаха и ходеха там от дъжд на вятър. Когато остаряха, все по-рядко я посещаваха и само той се вясваше там от време на време.

След като избухна скандалът отново Видол нервно тресна вратата на хола и взе разтреперан

ключовете на колата. Слезе към мазето да вземе въдицата и потегли към своето бягство.

Спря малкото полско фиатче точно до язовирната стена на Панчарево. Обикновено винаги там ловеше и беше пълно с рибари. Днес нямаше почти никой, хем приближаваше десет часа сутринта. Чак сега забеляза, че в бързината след караницата с Юлия беше забравил да вземе стръвта за рибата. Повъртя се ядосан и запали *Арда* с филтър.

Голям съм глупак, как ще ловя сега? – помисли си.

Дърпайки силно от почти загасващия фас се сети че някой му беше разказвал, че е ловил на филтър от цигара. Винаги това му се е струвало абсурдно, но сега нямаше друг избор освен да опита. Издърпа бързо оставащия фас и започна да разкъсва филтъра и да прави малки топчета. С треперещи ръце закачи топчетата на малката лъскава кукичка. Откачи предпазителя на спининга и заметна силно. Постави въдицата на поставката и се излегна в избуялата трева наоколо. Юнското слънце вече напичаше силно и парещите лъчи го галеха по лицето. Той притвори очи и се опита да забрави за проблемите.

Цели два часа нищо не се случи. Изведнъж нещо заклати кордата и камбанката леко звънна.

Закачи се някой глупав слънчак – помисли си радостно Видол.

Рибата подръпна топчето филтър, но лекичко без да го налапа и да се закачи на кукичката. След известно време още една-две рибки тестваха фалшивата примамка.

Дори и слънчак няма да закача. Да взема да

тръгвам, скоро и без това ще залезе скоро слънцето.
– каза си той.

Прибра такъмите ядосан и се качи в оранжевото фиатче. Не му се прибираше.

Не ми се връща при Юлия. По скоро бих спал в кокалянската къща, отколкото да ида при нея тази вечер – помисли си той.

Идеята го окрили и даде мръсна газ с малката кола. Изкачваше бавно на първа скорост павираната малка уличка, водеща към вилната зона на Кокаляне. Малко преди залез слънце стигна до малката вила. Паркира колата близо до ръждясалата зелена входна врата и видя бай Петко – съседа от горната страна.

– Добър вечер, бай Петко.

– Добър вечер, момче, как сме? – зарадван отговори старецът.

– Идвам малко да нагледам къщата – смотолевидол.

– Хубаво си дошъл, че вече все по-рядко се мяркат хора насам. Слушай, мойто момче, тук из планината имало мечка и слизала и насам към къщите. Снощи обърнала на бай ти Георги кошерите.

– Е как мечка, бе, бай Петко? – попита учуден Видол.

– Ами ей го на ... – затюхка се старецът.

Мечки толкова близо до града, какви врели-некипели говори този старец. Това е абсурдно – иронично си помисли .

Видол слезе от колата и отключи омотания със синджир катинар около ръждясалата врата. Мина бавно през трънхалия двор и отключи старата къщурка. Вратата изскърца зловещо, а отвътре го

лъхна миризма на влага и старо. Вече почти се стъмваше, нямаше много варианти какво да прави на село. Реши да потърси бащината ракия. Преди две години пекоха ракия в селото и още седеше в дамаджаната в стария скрин. Отвори го и наля наполовина в една водна чаша. Излезе бавно и се запъти към старата метална олющена беседка на двора. Седна бавно, отпи голяма глътка. Усети силния парещ вкус и притвори очи. Беше спокоен.

След няколко минути се чуха тежки стъпки и силен хрипящ звук. Той настръхна и усети студенина по цялата дължина на тялото си.

Мечка?... Едва ли е възможно!... Как? Това село е почти в София... – започнаха панически да му се въртят мислите.

В този момент усети грапава козина до лицето си и топъл неприятен дъх. Обърна уплашено глава и видя кафява голяма глава и разрошена козина. Беше чувал, че точно преди да умреш целият ти живот минава като на лента.

Видя големите кафяви влажни очи на мечката и в съзнанието му изплуваха спомени: той и родителите му на море в Созопол, тормозещите го съученици след футболния мач на двора, еднообразното редене на папки в БАН, първата целувка с Юлия, а после – и скандалът с нея.

Мечката тръсна глава рязко надолу, изпърхтя силно и просто си тръгна бавно.

Беше жив!

Санди

Слънцето нагряваше силно, от напукания асфалт се издигаше мараня към баскетболното табло. Симеон гледаше навъсен кош с премрежен поглед и се готвеше да направи перфектната парабола и да отбележи тройка. Той беше нисък, набит двадесетгодишен младеж, когото всички наричаха Санди. Беше запален до лудост по баскетбола. Точно през тези години в България започнаха да излъчват по националната телевизия NBA¹. Любимият му отбор беше Орландо Меджик, а любимият му баскетболист беше Шакил О' Нийл. Обожаваше да гледа мачовете, а почти всеки ден играеше на баскетболния кош в училището с разни хора от квартала. Беше сравнително нисък, но за сметка на това – бърз и силов играч. Най-големият му коз бяха тройките. Часове наред гледаше записани на видеокасетки мачове на Индиана Пейсърс, за да проследи великолепните тройки на Реджи Милър.

Днес отново чакаше другите младежи за да започнат епичните битки. Големи мачове ставаха. Два отбора на два коша, здраво тичане и борба. Той гореше в тези битки и динамиката на играта му

¹ NBA – Националната баскетболна асоциация на САЩ.

вдигаше адреналина на максимум. Ето че ги видя да се задават по малката обрасла със зеленина пътечка. Стигнаха до ръждясалата метална ограда и взеха да нахлуват шумно на терена. Разгряха бързо и мачът започна – както всеки ден. Днес всички бяха една идея по-надъхани може би затова, че бяха играли само веднъж тази седмица. Обикновено играеха поне три пъти седмично. Често се чуваха възгласи:

– Дърпай, дърпай! Дай ми я бързо! Пукай оттам! Е, това влезе като два лева у гъдулка! Тоя така го чадъроса, че няма да го вали цяла година!

Играта си беше жестока и днес пак беше дошъл старецът да гледа. Почти всеки път идваше. Бил център на Славия навремето, но поради травма трябвало да спре със спорта. Гледаше с насълзени очи, подпрян на оградата и се вълнуваше истински. Топката прехвърча нависоко извън игрището след нескопосан изстрел.

– Ей, дядка, дай топката! – неуважително каза един от келешите.

Той се запъти бавно към топката, взе я бавно, стисна я, доближи я до носа си и миризмата на гума го върна към славните му времена с отбора. С бавно движение я прехвърли пак на игрището. Играта започна отново на живот и смърт. Санди я получи – с дрибъл и силен спринт се отправи към кош. Беше абсолютно сам там, идеята му беше да скочи максимално високо, да удари топката в правоъгълника и да отбележи кош. В момента, в който протегна ръка и отлепи крак от асфалта, за да отскочи, някой с бясна скорост се заби в него. Едно от момчетата се опита да му направи чадър, но дори не успя да се спре и се блъсна в него. Чу се

някакво изпукване, Санди лежеше на земята и крещеше от болка. Старецът поклати леко глава и затвори очи. Толкова позната история! Реши да тръгне веднага.

Лекарите казаха, че е скъсано ахилесовото сухожилие и препоръчаха да не практикува никога повече този спорт. Санди беше изпълнителен и загрижен за здравето си и макар да обичаше до лудост играта, бе принуден да спре. Реши да се дистанцира от баскетбола, дори спря да го следи по телевизията. Съсредоточи се върху образованието си. Завърши Висшия институт по архитектура и строителство (ВИАС) и то с почти отличен успех. Отдаваше му се чертането и дизайна и скоро след завършването започна работа в престижна дизайнерска фирма. Там се запозна със симпатично момиче и в последствие се задомиха. Разбираха се и никога не се караха. Единственият им дерт беше, че нямаха детенце. Така годините си вървяха и се движеха все двамата плътно един до друг. Докато беше зает с работата някак се ядваше, но когато се пенсионира Санди взе да се чувства ненужен. Не бяха останали приятели, родители, нямаше си ни брат, ни сестра. С жената – кога се разбираха, кога не. Бяха се наситили един на друг вече и бяха остарели. Започна да живее само със спомените си от миналото и постоянно се сещаше за безкрайните игри на игрището.

Един ден реши да отиде до кошове, дето толкова години играеха баскетбол. Малката обрасла пътечка беше вече с хубаво наредени плочки, а по края имаше нови лампи със соларни панели. Оградата беше скоро боядисана в ярко зелен цвят и с нарисувано лого на общината.

Игрището беше добре обозначено с бяла боя, а настилката беше мека и гумирана. Очевидно го бяха направили по някоя програма за подкрепа на спорта. Играеха доста момчета с лъскави екипи и скъпи маратонки. Модерна работа. Подпря се леко на оградата и започна да следи играта с интерес. Изведнъж една топка прелетя над огражденията.

— Ей, дядка, дай топката! – провикна се някой.

На котка у Красен

Синият му гащеризон беше целият омазан с машинно масло, а гъстата черна рошава коса влизаше в очите му. Братой се наведе до разглобения карбуратор и наум сглобяваше детайлите.

Поправяше коли от осемдесет и втора година в малкия гараж точно под апартамента им. Семейството му живееше в една от малкото тухлени кооперации в квартала. Тези кооперации бяха много модерни в края на осемдесетте. Бяха само четири-пет-етажни, с просторни апартаменти и широки тераси. На такова място живееха само хора от тогавашната социалистическа номенклатура или хора със сериозни връзки. Братой не беше нито едно от двете – просто беше поправял колата на подходящия човек навремето и така получиха жилище тук. Живееха от около три години на това място заедно с жена си и двете им деца.

По-голямото от тях – Здравко, беше будно и рошава като баща си. Сега завършваше седми клас и беше луд по колите и състезанията. Имаше огромна колекция от снимки на коли и автомобилни картинки от дъвки *Турбо*. По онова време беше много популярно сред момчетата да колекционират сгънатите картинки на коли от тези

дъвки. Беше се записал да кара картинг към Пионерския дом и беше луд по Формула 1. По националната телевизия съвсем отскоро бяха започнали да излъчват и наживо състезанията. По цял ден в училище имитираше какви звуци издават моторите на различните коли.

– Знаете ли как прави трабантът? ... Трабам-бааам-бабааам.

– Чували ли сте как ръмжи огромният ЗИС¹? ... Буууууууу.

Съучениците често се шегуваха с него че кръвната му група е А-91².

Сестра му Калина беше две години по-малка от него. Тя беше енергично и палаво дете и по цял ден скачаше на ластик. Всяка събота сутрин гледаше аеробика по първа програма. Беше гледала модерния тогава филм *Флашданс*³ около петнайсет пъти.

Бяха много близки и често правеха всякакви шуротии заедно.

Братой беше надценил себе си и прие цели три автомобила за ремонт, които трябваше да са готови до края на седмицата. Синият му гащеризон беше дори по-омазан от обикновено, а черните му къдрици пак се завираха в очите му.

Красен беше гастролиращ естраден певец и

¹ ЗИС – производител на тежки автомобили и бойни машини. Основан е през 1916 г. под името АМО, през 1931 г. е преименуван на ЗИС.

² А-91 – марка оловен бензин, популярен през социалистическия режим.

³ *Флашданс* – популярен американски филм през 80^{те} години на миналия век, като основната тема са танци и аеробика

пееше по кораби из скандинавските страни. Плаваше на круизните кораби и беше посетил доста места по света. Беше недолюбван от комунистическия режим. Бяха му вдигнали мерника, че пее „капиталистически“ песни – кавър версии на популярните рок парчета по това време. Някакъв агент на Държавна сигурност под прикритие го беше засякъл в една квартална кръчма и го беше докладвал. Принудиха го да се изсели от София и да се премести в някакво село до турската граница. Трябваше и да напусне дирекция *Музика*, където работеше и като тон режисьор.

Той беше интелигентен и бохем човек и не му се живееше на село. Намери някаква връзка с един партиец и успя да си уреди работа на малък скандинавски кораб. Трябваше да забавлява богати пенсионери пеейки кавър версии на популярни песни. Това беше мечтаната работа. Той стигна и по-далеч. Подаде документи за статут на бежанец в Швеция. По време на двуполюсния модел на света тогава, ако човек от социалистическия блок успееше някак си да поиска убежище в западния блок, много често го получаваше. С шведския паспорт вече дишаше по-спокойно и пътуваше по целия свят. Към края на осемдесетте хватката на режима тук отслабваше и не беше никакъв проблем да пътува и до България. Макар и много разочарован от режима, той обичаше българите и спокойния начин на живот в страната.

Те се познаваха от деца с Братой. Бяха израсли заедно в Банкя. Красен го наричаше от малък *браточка*. Когато кацна в България първата му работа беше да се обади по телефона на Братой да

оправят старата шкода. Искаше да обикаля из страната, а междуградските автобусни мрежи бяха зле организирани.

– Ало, браточка – тук съм.

– О, бат Красене, ха добре дошъл на родна земя – от сърце се зарадва Братой.

– Благодаря, тъкмо кацам. Как си ти, семейството? – попита весело Красен.

– Всичко е ток и жица. Децата растат, ние си стареем – засмя се Братой.

– Радвам се да го чуя. Дай да оправим тая мойта бангия, че искам да попътувам малко из страната – ентузиазирано каза Красен.

– За теб винаги, докарай я още днес – отвърна убедено Братой.

Още следобеда се появи Красен с ревящата зелена шкода. Преди да замине към Швеция се беше спускало гърнето и дори се беше откачило и се влачеше по пътя. Чуваше се ужасен шум от ауспуха и метално стъргане от опиращата ламарина в асфалта. Ревящото чудовище спря пред черната гаражна врата на Братой.

– Къде си, бе, браточка? – провикна се сърдечно Красен.

Братой надигна разчорлената черна коса с ръка и бавно заизлиза от омазания с машинно масло канал. Да имаш издълбан канал за поправка на коли в собствения си гараж през онези години беше нещо значимо.

– Красене, ето ме, братко! Ха, добре дошъл, този път и наживо!

Старите приятели се прегърнаха сърдечно.

– Разказвай, как е по чужбината?... – оживено запита Братой.

– Как да е ... всичко е чисто, подредено ... ма си ми е чуждо. Тук са по-сърдечни и добри хората, ама какво да правя като ме нарочиха тея комуняги.

Беше опасно да се критикува властта в миналото и Братой наостри несъзнателно уши и се огледа инстинктивно. Разговаряха дълго за социалната система в Швеция, разказа му, че чувства хората студени и мрачни там. Разказа му за навика да вдигат щорите си наполовина и, като погледнеш към прозореца, виждаш странни нощни лампи, поставени на перваза от вътрешната страна на прозореца. Спомена страшните детски площадки с измислени герои с изцъклени очи. Не пропусна да му спомене и, че голяма част от скандинавците вярват в духове.

– Странни хора са тези скандинавци – зачуди се Братой.

– Браточка, дай да оправим това гърне, да побръмча из страната.

– За теб винаги, ама знаеш че без биричка не бачкам добре. Скокни отсреща в магазина при Верчето и вземи бира.

Красен само това и чакаше – какво по-приятно от сладки приказки със стар приятел и студена бира.

– Добър ден, може ли четири бири *светло* – с приповдигнат тон каза той.

Продавачката погледна заспало и подаде четирите бири. Красен ги награби здраво с двете ръце и тръгна бодро към гаража.

– Айде, наздраве, като сме зле – все така да сме!

Двамата мъже надигаха смело бутилките и отпиваха големи глътки. Братой се залови за работа. С предпазния шлем с черно стъкло и

хвърчащите искри от електрожена наоколо приличаше на космонавт, ремонтиращ международна орбитална станция. Той си работеше, подхвърляха се шеги и си отпиваха от биричката.

Красен му разказа за Виетнам и Тайланд, беше пътувал дотам на една организирана екскурзия от Стокхолм. Разказа му за невероятните азиатци, върволицата от хора навсякъде. Беше изключително впечатлен от усещането за общност там и как когато има проблем действаха като един – поставяйки общото над собствения си интерес. Това беше нещо, което беше точно противоположност на егоизма, срещан по нашите ширини. Нещото, което впечатли Братой много, беше разказът за посещението му на най-големия пазар в Ханой и как опитал там котешко.

– Ма как? Истинска котка ли бе, Красене? – зачуди се Братой.

– Истинска – ти казвам, има вкус точно като печен заек – засмя се Братой.

* * *

– Тате, ще ходим ли на кино тая вечер? – попита Здравко

– Какво кино, бе? На мен ми се е запалила главата! – нервно каза той.

– Е добре ... поне в събота? – с надежда попита момчето.

– В събота сме на котка у Красен – леко развеселен каза Братой.

– Каква котка, бе, тате? – изумено се ококори Здравко.

– Ми, ей такава! Знаеш го чичо ти Красен, че пътува много и видял някъде из Азия да ядат котки и ще ходим да пробваме у тях, да видим за какво иде реч.

Здравко и Калина изтръпнаха и се спогледаха объркани. Излязоха от хола и отидоха веднага в детската стая.

– Кали, трябва да спрем веднага това! – решително каза Здравко.

– Да, горкото котенце, няма да позволим да му се случи това.

Братой и жена му вече се бяха облекли и чак треснаха леко външната врата, отивайки към Красен.

Децата вече имаха пъклен план в главата си и бяха решили да саботират сготвянето на котката. Не след дълго излязоха и потънаха в тъмнината на квартала. Красен имаше апартамент в съседния квартал. Здравко знаеше добре къде се намира, беше ходил поне няколко пъти на гости там.

Братой натисна продължително входния звънец.

– Айде, бе, братчед – откога ви чакаме! – радушно каза Красен.

– Ей ни, идем – радваше се като дете Братой.

Бяха стари семейни приятели и не се бяха виждали от години. Седнаха и потънаха в удобната холска мебел.

– Казвайте какво ще пиете! Имам много добро японско уиски – приповдигнато каза Красен.

– Давай, иска ли питане ...

Здравко и Калина приближиха спретнатата кооперация на Красен. Вече беше краят на октомври и тежко издишваха запъхтени студения

въздух. Той живееше на третия етаж и очевидно съдбата беше на тяхна страна, защото до кооперацията растеше дебела върба, стигаща точно до балкона му. Започнаха да се катерят по мократа, хлъзгава кора на дървото. Здравко беше по-силен и сръчен и издрапа бързо, почти до върха на дървото. Калина не беше свикнала да се катери, подхлъзна се и за малко да падне долу и да се пребие. Хвана здраво ръката на брат си и успя да се изкатери нагоре. Вече се бяха качили най-горе на хлъзгавата върба.

Силната светлина на полилеите в хола се отразяваше върху мократа кора на дървото. Те надигнаха главички като сурикати и започнаха да надничат в хола на Красен.

– Няма да позволя да се случи това на котката. Представяш ли си, Кали, хубава и сладка котка и този Красен да я сготви? Няма как да стане това! – нервно прошепна Здравко.

– За нищо на света няма да го допуснем! – нервно изсъска Калина.

Отвътре вече се чуваше силен смях. Пресушаваха чашките една след друга. Толкова години не се бяха виждали. Имаше много за разказване.

Винаги, когато се връщаха тук, бяха в това приятно апартаментче. Тази година пък съседът им замина на море точно, докато са тук и им остави котката за една седмица. Беше пухкава ангорска котка с голяма топчеста опашка, стърчаща все нагоре. Беше много галъвна и постоянно се завираше в краката на гостите и се отъркваше нежно в края на масата, навирила нагоре красивата си опашка.

Тогава децата я съзряха – пухкавата опашка и рошавата красива ангорка.

– Кали, това е котката, дето искат да я стотвят.
– ужасен каза Здравко.

– Давай да действаме! – през зъби просъска тя.

Здравко протегна внимателно крак и стъпи на парапета на балкона, избута се внимателно с ръце от дървото и вече стоеше в цял ръст там. Адреналинът беше на максимум и имаше усещане, че сърцето му ще изкочи. Подаде ръка на сестра си, улови я здраво и я придърпа с все сила към него.

– Спрете веднага, няма да позволим никога това! – почти едновременно извикаха децата и заблъскаха силно с ръце по балконския прозорец.

Красен скочи веднага, затича се към прозореца, отвори го и загрижен попита:

– Какво става, бе, деца?

– Няма да позволим да стотвите котката никога! – решително изкрещя Здравко.

– Ама ... кой ще готви котка? – изумен попита Красен.

– Вие, всичко знаем! Татко ми каза, че се събирате на котка у вас.

Възрастните се спогледаха слисани. Красен се окопити и все да се смее гърлено.

– Ей, деца, ама и вие от майтап не разбирате. То и на браточката му е малко странен хуморът. Аз му разказах една моя история от миналото, то виж какво стана! Я, влезте и се настанявайте на дивана.

– Ирина, дай на децата по една тортичка и един швепс.

Сода каустик

Студеният вятър брулеше жестоко задебеленото и набръчкано лице на Весела. Тя излезе притеснена и объркана. Непокорният вятър развяваше и рошеше прошарените и редки коси. Беше излязла само по бледорозовия износен пеньоар, по който имаше следи от гасени фасове.

През последните години не се чувстваше добре – скандалите с мъжа и□ я сломираха психически и физически. Навремето беше красиво и стройно момиче с искрящи очи и красиво лице. Работеше в администрацията на пощата. Скудна работа, но пък разполагаше със себе си по всяко време, а и колежките и□ бяха свестни. Мъжът и□ беше грубоват мъжкар, но добряк. Казваше се Гергин. Работеше като леяр в металургичния комбинат *Кремиковци*. В началото всичко вървеше без никакви проблеми. Родил им се син, когото кръстиха Кирил. Много го обичаха и всяка година ходиха на ведомствената почивната станция в Китен. Всичко изглеждаше наред.

С годините обаче Гергин пийваше все повече и често и□ посягаше. Кирил пък влезе в пубертета, бягаше от вкъщи и ги мразеше. Още ненавършил осемнадесет, се изнесе да живее на квартира в *ж.к. Люлин* при едно момиче от село Мирвяне.

Останали сами, нещата съвсем излязоха от контрол. Гергин се напиваше почти всеки ден и я биеше постоянно.

Весела имаше фамилна обремененост, свързана с психични проблеми. Нейният вуйчо беше болен от шизофрения и редуваше нормална фаза с фаза на лудост. При нея никога не е имало проблем от такова естество. Сега обаче, заради ежедневния стрес или кой знае защо, тя започна да изпада във фази на депресия.

Такъв беше и днешният ден – мрачен и с много силен вятър. Ходеше безцелно по улиците, само по пеньоар и с износени чехли. Вятърът бушуваше и носеше във вихъра си найлони и хартии. Тя усети как силната въздушна струя направо изсушаваше очите ѝ. Духна силно и събори една саксия с мушкато от втория етаж. Весела я гледаше с празен поглед. Нещо се пречупваше в нея, тази стихия я караше съвсем да не се чувства добре. Не издържаше повече. Погледна наляво и съзря надпис *Аптека*.

Йордан се връщаше от работа по обичайния си път към вкъщи. Работеше от почти десет години в счетоводството на НИХВИ.¹

Това беше голям фармацевтичен институт. През осемдесетте бяха затрупани с работа – имаха поръчки от десетки химически заводи от цялата страна. През социализма химията беше на особена почит и имаха доста работа и поръчки. Покрай това и счетоводителите там не ги оставяха на мира. Малко след като завърши и отби военната си

¹ НИХВИ – Научноизследователския химико-фармацевтичен институт.

служба започна работа там. Вече минаха петнайсет години, еднообразната работа на счетоводител го смачкваше. Вече беше на тридесет и седем, а още не се беше задомил и в кариерата не се очертаваше нещо велико. Това го тормозеше, понякога просто му се искаше да направи нещо значимо и смислено, но някак все не му се получаваха нещата.

От два-три дни го мъчеше хрема, пък и студеният есенен вятър днес съвсем затрудняваше дишането му. Погледна надясно и се запъти към аптеката отсреща. Влезе вътре и видя жена с бледорозов пенъоар пред него. Мислеше си отново за скучния си живот и как трябва да му се случи нещо, за да се задвижат нанякъде нещата.

Животът е като игра на тетрис, преместиш един елемент някъде и цялата обща картинка се променя! – помисли си той.

Бегло чуваше разговора отпред, но му се отвори ясно:

– Какво ще желаете, другарко? – незаинтересовано попита аптекарката.

– Сода каустик.

Аптекарката я изгледа изпод очилата от глава до пети. Видя разрошената и□ коса, смачкания износен пенъоар и босите и□ крака, обути в старите чехли.

– Сапун ли ще варите? – попита притеснено тя, усещайки страшните и□ мисли.

– Не – без никаква емоция каза Весела.

В крайна сметка – луди колкото искаш, не мога да мисля всекиго и да страдам заради цялото човешко нещастие – помисли си аптекарката и разсеяно подаде стъкленото шише със сода каустик.

Йордан наостри уши и усети как изтръпва

цялото му тяло.

Трябва да направя нещо, сега или никога! – реши наум.

Весела излезе от аптеката и закрочи бързо по тротоара, тогава той се втурна след нея:

– Извинете... – притеснен извика той.

– Какво искаш? – почти истерично извика Весела.

Трябва да измисля нещо, дори да е най-голямата глупост, за да я разсея – каза си.

– Знаете ли какво е казал Оскар Уайлд ... ако ти е омръзнал Лондон, ти е омръзнал животът! – ни в клин, ни в ръкав каза той.

– Какво? ... Не ме интересува, да не съм там? – вече с човешки поглед го погледна Весела.

– Ела, аз бях там и ще ти разкажа – объркан каза Йордан.

По това време малко хора бяха излизали от страната, пък камо ли в посока Великобритания. Естествено и той не беше стъпвал там, но просто трябваше да говори нещо, каквото и да е, и да не спира. Разказа и за Бъкингамския дворец, Уестминсърското абатство, Пикадили съркъс и други неща, дето беше чел за града от разни исторически книги. Весела се успокои и в очите и □ се долавяше вече блясък.

– Тази бутилка за какво ти е? Може ли да я видя? – нервно попита Йордан.

Той пое с трепереща ръка бутилката и изпъна рязко нарочно пръстите. Бутилката падна и се разби на много малки парчета на паветата.

– Ей, какво направих, как я изпуснах! – смутен каза Йордан, чудейки се как ще реагира на блъфа му.

– Ницо – с изкривена усмивка каза Весела.

Барбастро

Анани и Бинко вървяха бавно през натежалите от плод лозя и вдишваха горещия въздух на Барбастро. Двамата бяха родом от едно забутано село – Парамун, намиращо се в Западна България.

Мизерията през годините на прехода ги принуди да си търсят късмета по широкия свят. Не бяха излизали никога досега извън страната, както и повечето хора в България през деветдесетте.

Парамун беше типичното малко село, в което всички млади са се изнесли и са останали само баби и пияници. В момента в селото не живееха повече от петдесет човека. Легенди разказваха, че еничар от Парамун избягал от Цариград и станал войвода. Когато султанската поща била на път за Цариград, той с дружината си я пресрещнал и ги обрал. За назидание султанът наредил Парамун да бъде разрушен. Тогава оцелелите жители се преместили в полите на Мали камик, където е била Малоканската махала.

Братята бяха на седемнайсет и съответно осемнайсет години и се чудеха накъде да поемат. Баща им Георги, макар и да си пийваше, беше стабилен и сериозен човек. Работеше като казанджия в селото и вареше отровата за останалите живи. Беше известен в цялото село, че държи на думата си

винаги. Преди да падне комунистическия режим работеше в местното стопанство на ниска, но сигурна и редовна заплата. Като дойдоха промените и се смени режимът остана без работа задълго. От време навреме се хващаше да помага на някой майстор, за да изкара нещо. Едва последните няколко години започна като казанджия при един тарикат от Трън, който беше наел селския казан.

Те не искаха обаче животът им да бъде като този на бай Георги. Първият им братовчед Иван от няколко години се подвизаваше в Испания, така и никой от родата не разбра какво точно работи. Решиха на късмет да тръгнат към Иберийския полуостров при него, пък каквото се случи! Вятърът ги довя на това магнетичното място – Бербастро, на около сто и двадесет километра от Сарагоса. Породените братя от затънтеното българско село се чувстваха щастливи и спокойни тук. За пръв път усетиха свободата, много им допадна и испанско *manana*¹.

Бербастро беше типичното малко испанско градче с голяма катедрала в центъра, с малки тесни улички и с хубави хора. За съжаление, и тук бяха останали малко млади хора, повечето поемаха към Барселона или Сарагоса.

Градчето изглеждаше доста средновековно със старите си каменни къщи с излющена мазилка и с големите прозорци със зелени, изгорели от слънцето капаци. Всичките улички бяха малки, покрити с павеа и водеха винаги до централния

¹ *Manana* – „утре“ – израз, използван от испанците, характеризиращ лежерен начин на живот.

площад с катедралата. Важен град в миналото, сега изглеждаше тъжно – така произоставен, но беше все така романтичен и много красив.

Когато се срещнаха с Иван, останаха меко казано разочаровани. Оказа се, че любимият им братовчед няма работа, а се мъкне по улиците с една банда автоджамбази – крадат основно скъпи коли. Когато говореха по телефона, той умишлено не им каза с какво се занимава. Опита се дори да ги вербува да влязат в бандата. Анани и Бинко не бяха хора, на които тези усещания допадаха. Бяха добродушни и честни като баща си. Тръгнаха със съвсем малко пари от България и се оказаха без осигурена работа в страната с най-висока безработица от по-богатите страни в Европа. Нямаха избор! Тръгнаха наред по строителните обекти и разпитваха за работа. Нищо. Парите, които имаха, биха им стигнали само за пет-шест дни.

Един ден решиха да отидат до големия хипермаркет в покрайнините на града. Бяха чули, че там може да намериш по-ниски цени, отколкото в магазините в градчето. Вървяха почти три километра пеша, за да стигнат до огромното съоръжение. За първи път в живота си виждаха такава модерна сграда. Беше многофункционална, на няколко етажа и с десетки магазини. Гледайки със зяпнала уста стигнаха до огромния хранителен магазин. Цените бяха наистина доста достъпни, успяха да закупят много необходими неща и от обикаляне бяха вече доста гладни и жадни. Точно тогава видяха голямата промоция: основно с десерт

само за двеста песети ¹. Мястото беше доста голямо и специализирано за изхранване. Имаше всякакви готвени ястия, десерти и напитки. Идеята беше, след като си пазарувал дълго в хипермаркета, да седнеш и да хапнеш след това. Имаше специални мънички колички, в които се поставяше поръчаната храна и след като се нахраниш, оставяш до специални големи стоманени стелажи. Купиха си основно за хапване и бира. Поотпуснаха се на неудобните пластмасови столове, вече сити и леко замаяни от бирата.

Анани мярна с крайчеца на окото си хора със сравнително захабени дрехи как прекарват количките от металните стелажи до разни странични маси. Обърна се към тях и започна да ги наблюдава внимателно.

На една маса съвсем в ъгъла стоеше пълен и голям човек, облечен доста по-прилично от тях. Беше със сини дънки и тъмночервена риза. Имаше големи златни пръстени на двете си ръце. Те носеха недоядената храна от количките и я оставяха пред него. Беше нещо като тартор на групата и разпределяше донесената от тях храна поравно. Очевидно бяха бездомници, които нямаха пари и това им беше вариантът да се хранят с качествена храна и да имат подслон през голяма част от деня. Седяха на масата с часове, разговаряха и се смееха.

– Гледай ги тея тарикати, и те са несретници като нас, ма са му намерили цаката – промълви тихо Анани.

Двамата се спогледаха и бяха вече вътрешно

¹ Двеста песети се равняват на около едно евро сега.

решили, че това им е единственият вариант засега.

Започнаха да идват всяка сутрин рано, като се позиционираха точно в противоположния ъгъл на голямото помещение и често мяха погледи, изпълнени с ненавист към другата група. Имаха топла храна, понякога хората си купуваха порция и просто я оставяха без дори да опитат от нея. Всеки ден пиеха кафе, кола, бира, опитваха десерти. Стояха там до края на работното време, беше хладно и избягваха парещите лъчи на испанското слънце. Понякога съединяваха няколко стола и спяха следобеден сън. Учудващо беше, че управата на магазина се правеха, че не ги забелязват. Дори им бяха полезни, защото почистваха използваните колички от недоядената храна и после ги подреждаха доста старателно. Времето си вървеше, понаучиха и някоя друга дума на испански, който се оказа не особено труден. Един ден един от охраната дойде и ги попита дали биха работили като охранители, че доста хора напуснали този месец. Макар и с доста бегли познания в езика, успяха да го разберат и приеха моментално предложението.

Оправиха с времето документите за престоя им там, получиха работна виза и си наеха квартира на централно място в града. Работата не ги натоварваше, парите стигаха, дори търговският център беше известен с това, че плаща заплати над средното ниво за региона.

Беше един лежерен неделен ден, бяха седнали в кафе на един от централните площади. Наоколо имаше гъсто насадени палми и от време на време прехвъчаха зелени малки папагалчета, вдигайки приятна глъчка. Бяха си поръчали тинто де

верано¹, приятно замаяни си разказваха глупости и се смееха. За момент замълчаха. Анани започна да си мисли за родното им място, мислеше си за пещерата Монетарница. Тя е в място с дървета и големи скални блокове, разположена между въртопа на пропастта Роня и Свинския въртоп.

Прекрасно място, но пък се замисли за живописните планински хълмове и реката близо до Бербастро и красивите историческите стари къщи в малкото градче Алказар.

Няма значение точно къде си, щом сърцето ти се чувства вкъщи – помисли си той.

– Наздраве! – каза бодро и потупа приятелски брат си.

¹ Тинто де верано – подобно на сангрия – състои от 1 част трапезно червено вино и 1 част сода.

Спомени за продан

Илко едвам догонваше раздрънкания трамвай. Въздухът му не стигаше и сърцето му биеше, все едно щеше да изскочи. Беше важно да го хване, че много рано сутрин бяха доста нарядко. Тръгнал беше към квартал Малашевци, което си беше на цели четиридесет минути път от центъра на града. Трябваше да хване първата мотриса. Там по традиция се ходеше в събота и то много рано. Пазарът започваше от шест часа сутринта и вече до дванайсет на обяд свършваха интересните неща.

Той беше на четирийсет и пет и работеше в телефонната палата. Беше много сръчен и обичаше да събира всякакви джунджурии. В малкото му мазе можеше да се намерят стари счупени телефонни слушалки, надраскани грамофонни плочи, кинескопи от телевизори с различна големина. На рафтовете имаше много метални предмети – цилиндри, джанги, пружини и дори разни стари осцилоскопи¹, функционирали в края на седемдесетте години. От години събираше тези ненужни никому вещи. Някак го успокояваше това

¹ Осцилоскоп – електроизмервателен инструмент за наблюдение на изменението на електрическото напрежение.

и му даваше някакъв смисъл в живота. Живееше си сам, родителите му бяха починали и приятелският му кръг беше доста тесен. Имаше двама добри приятели, които се бяха задомили отдавна и се виждаха много рядко. Спътник в живота така и не успя да срещне.

Всяка събота ставаше рано сутрин и хващаше един от първите трамваи, за да стигне до Битака. За него там беше магично. Мястото беше популярно още преди промените – по време на социализма. Там хората намираха на старо разни вещи от *гнилия Запад*. Неща които ги нямаше по магазините. Дънки, касетофони, западни автоматични кафемелачки. Бяха донесени основно от тираджии, обикаляли из Западна Европа, но се намираха и югославски стоки. Тогава липсваха крадени стоки или стоки директно от боклукчийските кофи. Хората не изхвърляха почти нищо и основно бяха лични вещи, донесени от някого. През деведесетте това място беше също много популярно. Мизерията беше повсвместна и хората гледаха да купят нещо полезно на ниска цена. Стоката тогава идваше основно по четири основни линии. Най-голяма част от нещата бяха некачествени дрехи, купени от Капълъ Чарши в Истанбул и препродавани тук. Друга голяма част бяха лични вещи на хората, от които искаха да се отърват. Малка част бяха крадени вещи на обрани хора в автобусите или от разбити апартаменти. И най-малко бяха изложени разни боклуци, събрани директно от кофите, основно от ромското население, живеещо в близост.

Тук можеше да намериш всичко, за каквото се сетиш. В края на осемдесетте имаше една култова

песен – *Битак*, изпълнена от големия Антон Радичев. Там се пееше: Искаш за антена жица. Искаш стара огърлица. Търсиш кожа от лисица.

Но естествено можеше да си купиш и далеч по абсурдни неща, като учебник по ядрена физика от седемдесетте, стъклено шише с одеколон, пълно наполовина, половин флекс диск за рязане, главина за велосипед или просто наполовина изядена ябълка.

Илко нямаше обяснение защо толкова обичаше да посещава това място. Всичко тук го зареждаше, всички грижи изчезваха. Понякога търсеше нещо конкретно, друг път просто гледаше и попиваше от заобикалящото го с всичките си сетива. Мина набързо покрай цялата редица с дънки и маратонки от Турция. След това беше редицата, дето често имаше разни автомобилни части, барабани от перални и всякакви омазани с машинно масло метални части. Между две от сергиите забеляза дребен мургав човечец с гарваново черна къдрава и разрошена коса. Беше изсипал всякакви боклуци и джаджи върху мръсно жълто одеяло.

– Какво търсиш? Имам всичко за теб! – дяволито каза той.

– Абе, нищо конкретно... зяпам – незаинтересовано отвърна Илко.

– Имам за тебе касетки, дискетки, часовници убави – какво ти душа сака!

– Всичко си имам, мерси – смотолеви Илко.

– Все нещо ти липсва, човеко, помисли и ми кажи – решително продължи той.

– Е, какво да ми липсва... спомени ми липсват – засмя се Илко.

– И спомени ще ти продам, бе, бате – каза хитро мургавият продавач и му подаде чужди избелели черно-бели семейни снимки.

Зад мантизелата

Венко гледаше с премрежен поглед препятствието, което трябваше да преодолее. Само трябваше да прескочи мантизелата на големия разнебитен двулентов път и си беше въщи. Беше студена дъждовна нощ, прибираще се от купон с момчетата от квартала. Вятърът духаше със страшна сила капките в очите му и той ги усещаше като стотици малки летящи иглички.

Семейството му живееше в една малка махала отвъд големия път, свързващ Пловдив с Карлово. Така се случи, че покрай планирането на града тази махала оставаше все извън централното планиране на града. Уж беше в кадастъра, но все не подлежеше на облагородяване и включване в градоустройствения план. С централното планиране тогава така стояха нещата. Къщите там подлежаха на отчуждаване, щяха да ги съборят и да ги настанят в новопостроени панелни блокове. Това чакане продължаваше вече над десет години и не им беше позволено нито да си ремонтират къщите, нито да се изгражда инфраструктура около тях. До преди половин година, за да стигнат до града, просто притичваха през широкото шосе и стигаха. Естествено само за тях нямаше кой да изгради пешеходна пътека. Те чакаха отчуждаване

все пак. За капак на всичко от около половин година вече имаше и чисто нова здрава мантинела, отделяща ги от света.

Венко беше живо и будно момче, беше на осемнайсет години и тъкмо завършваше гимназията. Сега му беше времето на купоните, буйната младежка кръв вреше. Събираха се всеки петък след училище, пиеха на пейките и често след това правеха различни глупости. Надбягваха се подпийнали или плуваха с дрехите в един канал със старо бетонно корито в гористата местност над града. Още бяха на тема простотии и слабо се интересуваха от момичета. Венко беше силен и независим, като баща си. Не се примиряваше с безсмислените правила и не обичаше да му нареждат какво да прави. Техният род с това беше известен. Прадядо му бил много луд и горд и навремето пребил едно турско заптие¹ с тояга. С годините в града за тях се говореше, че са луди глави и по-добре да си нямаш работа с тях. Баш този род се оказва изолиран от всички други в града, заради административните глупости на тогавашния режим.

Много го дразнеше мантинелата и един път се заговори с баща си:

– А, бе, тате как може да я махнем тая мантинела?

– Трябва да се среже с флекс, мамка и□. Аз флекс имам, ма няма отде да вземем ток – ядосан смотолеви баща му.

– Добре де, с ножовка няма ли да стане? –

¹ Заптие – турски стражар у нас преди Освобождението.

замислен попита Венко.

– Ба-а, с ножовка има да режеш с месеци... – поклати глава бащата.

Ако трябва ще режа и години. Ще я махна аз тая мантинела – помисли си момчето.

Така и стори, сви една ножовка от гаража на баща си. Всяка вечер отиваше и стържеше по-малко. Изглеждаше, че никога няма да я среже. С постоянство и упоритост успя за по-малко от месец да я махне. Отрязва накрая голямото парче метал, пренесе го и захвърли някъде из гористите местности над града.

Тази вечер веселбата беше на максимум. Имаше момче с китара и пееха мръснишки песни, имаше като никога и две момичета. Виното свършваше бързо, носеха и доста бири. Пийнаха си сериозно и откараха до малките часове на нощта. Често в сбирките с него беше приятелят му Павлин. Той беше безлично съседско дете, живеещо в една от трите останали къщи отвъд шосето. Все с него участваше в магариите, но беше нагаждач и не така принципен като Венко. Гледаше все лекото на живота и да се адаптира към ситуацията така, че да няма проблеми след това. След бурната вечер си тръгнаха, както винаги по същия път към махалата. Вече почти доближиха шосето и Венко каза:

– Майна, гледай сега, че няма мантинела. Аз я резнах, братко – гордо и наперено каза той.

– А-а-а, чакай аз да си прескоча – нахилено каза Павлин и вдигна нескопосано крак да прескача на мястото на отрязаната мантинела.

Както вдигна лениво крака, се чу ясно и отчетливо хра-а-ас. Беше закачил панталона си точно, където беше отрязано желязото. Голямото

парче разпран плат висеше грозно надолу под
коляното му.

– Мамка му! Един път зад мантизелата, цял
живот зад нея! – замислено каза Венко.

Най-добрият приятел

Евгени отвори очи щастлив, зареден и пълен с енергия за живот, както винаги. Часът беше осем сутринта. Ставаше всяка сутрин по това време. Биологичният му часовник работеше безотказно, така вече почти десетина години. До него, както винаги, лежеше наострил уши Блеки – канадският вълк с лъскава черна козина.

Днес беше специален ден – навършваше осемнайсет години. Светът обаче през последната година беше напълно променен.

Чу се за някакъв вирус открит в Китай, съобщи за първи път за него във вечерната емисия новини. Евгени не следеше новини, не се интересуваше изобщо и от политика. Струваше му се, че преекспонира нещата и само мятеше бегъл поглед към телевизора. С крайчеца на окото долавяше само хора в бели дрехи и шлемове, изглеждащи като от научнофантастичен филм.

Постепенно паниката взе да се засилва, започнаха репортажи по телевизията за заразени хора по света и всички ходеха с маски навсякъде. Няколко дни след като му се мерна пред разсеяния поглед този репортаж, паниката се пренесе и у нас. Появиха се в централната емисия хора с военни униформи и маски на лицето, които наредиха на

всички да бъдат много внимателни и да носят маски. Беше респираторен вирус и симптомите му приличаха на грип, разпространяваше се доста бързо. Някои хора имаха понижено насищане на кръвта с кислород и трябваше да ги поставят на апаратно дишане в болниците, а други изобщо не оцеляваха. Не беше ясно как точно се разпространява, нито можеха да го лекуват. Обявиха пълно заключване. Всички бяха длъжни да стоят вкъщи, като се излизаше само до магазин, аптека и до болницата.

Евгени беше атлетичен, строен младеж, обожаваше футбола и всичко което изпитваше физическата издръжливост на човека. Тичаше на стадиона и правеше набирания на лоста почти всеки ден. Сега беше в дванадесети клас и искаше да кандидатства в НСА¹, но не беше решил с какъв спорт. Заради пандемията обаче не ходеха на училище. Той не разбираше как някакъв грипоподобен вирус можеше да спре света изведнъж. Затвориха заведенията, книжарниците, училищата, залите за спорт. Всичко затвори. Стигна се дотам, че опаковаха с предупредителни линии пейките в парковете и не позволяваха на хората да седат, за да спазват дистанция един от друг.

Стоеше на балкона и просто гледаше опустелия квартал, не можеше да играе футбол, не можеше дори да се разходи навън без да даде обяснение на щъкащите полицаи из квартала. Изведнъж в далечината видя патрулка с включена

¹ НСА – Национална спортна академия.

лампова сигнализация. Спряха пред кварталния хранителен магазин, тъй като видяха трима пияници, седнали на бордюра пред него. По мегафона, поставен отгоре на колата, се чу:

– Прибирайте се незабавно!

– Аз няма къде да ида – жално промълви окаян пияница с побеляла сплъстена коса.

– Не се напихте, ей.... – с разбиращ тон металически отвърна ченгето по мегафона и отпраши с колата с мръсна газ.

За неговите осемнайсет години беше непонятно как в 2020-та година с това развитие на науката и технологиите може да се случи подобно нещо. Не му се стоеше повече вкъщи, почувства нужда да излезе незабавно. Единственият вариант бяха аптеките или супермаркетът. От аптеката не можà да се сети какво да си купи. Родителите му винаги зареждаха хладилника на максимум и нямаше нужда от нищо и от магазина. Реши да мръдне до големия супермаркет наблизко и да си вземе една вафла, просто колкото да излезе.

Слезе енергично по стълбите на блока и вече на открито вдиша с пълни дробове от хладния октомврийски въздух. Пред магазина се извиваше голяма опашка от хора. Бавеха се, защото всеки един беше нужно да бъде с медицинска маска на лицето и да си дезинфекцира ръцете. Пазачът съблюдаваше стриктно процеса. След около десетина минути се озова в магазина. Гледката беше шокираща за него, като от постапокалиптичен филм. Хората панически разграбваха всички стоки. Повечето мъкнеха основно ориз, боб и тоалетна хартия. По земята бяха разпилени сума ти стоки и парчета от счупени щайги.

Боже мой, кому е нужна тази паника? Къде изчезна здравият разум? – наблюдаваше и размишляваше.

В този момент видя нещо, което го накара да се смее от сърце. Някакъв младеж беше влязъл в магазина някакси без маска. В този момент се чу по високоговорителя:

– Моля, всички да спазват дистанция и да бъдат с маски.

Младежът носеше в ръце малко кученце – порода йоркшир териер и като чу това, инстинктивно сложи кучето пред лицето си.

Евгени изчака голямата опашка пред касите, плати вафлата и се отправи към вкъщи, смеейки се сам, заради случката преди малко. Пусна телевизора и се плъосна на дивана. Вървеше една от непрекъснатите пресконференции на тема новата пандемия. Точно тогава чу, че позволяват да излезеш навън на разходка, ако имаш домашен любимец. Сети се за абсурдната случка отпреди малко с йоркито пред лицето на момчето, помисли си за експедициите на Антарктида с кучета, за ловните кучета, стоящи плътно до ловеца, за кучетата до самотните или старите хора. Започна да си мисли, защо пък точно кучето е винаги най-близо до човека. Сети се, че по биология бяха учили, че кучето е първото опитомено животно.

В този момент Блеки вдигна остриите си уши, погледна го очакващо с голямата си черна глава и изскимтя.

– Ей, Блеки! Ела тук, приятел – весело каза той.

Любимото синьо

Сутрешният бриз галеше нежно лицето му. Кожата му беше зачервена и гъдела от приятния вятър му харесваше. Допиваше кафето с мляко и гледаше небрежно морската шир.

Тихомир беше наел стая в къщата за два дни. Нямаше идея, че ще се озове точно в тази къща с приказната гледка. Той беше студент в първи курс в Минно-геоложкия университет. От малък хобито му беше да колекционира кристали и минерали и затова реши да продължи образованието си там. Беше тихо и скромно момче от интелигентно семейство, живеещо години наред в центъра на София. Още от първата година се сдуши с Марин – по прякор Мъндо. Той беше точно противоположност на Тихомир. Не беше много по ученето. Приеха го с най-нисък бал от целия поток. Кандидатства там само за да се *закачи* и да избегне казармата. Мъндо беше човек на купона, обичаше да си пийва и разказваше вицове до сутринта. Беше от Бургас и обожаваше морето. Обеща на Тихомир, че ако му дойде на гости ще го разходи до интересни места по морето и ще му покаже защо викат на морето Големият син аспириин.

Купи си автобусен билет София – Созопол. Още с пристигането срещна ниска, прегърбена

симпатична баба със забрадка на главата, която държеше голяма картонена табелка с надпис *квартири*. Последва я и се озова на това прекрасно място на брега на морето.

* * *

Уговорката беше да дойдат Мъндо и брат му Стефан да го вземат с колата от квартирата му в Созопол и да поемат на юг към едно райско заливче във Варвара. Мъндо и Стефака, както бяха известни в махалата в Бургас, познаваха много добре района. Баща им сега беше просто рибар в Ченгене скеле, но преди да се пенсионира плаваше с корабите по света и си беше истински *морски вълк*. Всичко за необятната шир бяха научили от него.

Раздрънканият голф спря рязко на нагорещения пращен път близо до залива. Слязоха от колата и взеха от багажника торба, пълна с бири и странен ръждясал метален предмет, който в долната си част имаше нещо като малка лопатка на багер и към нея прикрепена мрежа. Отправиха се към високите скали, заобградени приказното заливче. Беше късният следобед на август месец. Скалите се нагряха толкова силно, че спокойно можеше да си изпържиш яйца на тях. Водата в залива беше приятно топла, виждаха се малки рибки и различни видове водорасли, обгърнали подводните скали.

Мъндо и Стефака искаха да пашнат софиянеца Тихомир. Искаха да му покажат Черноморието в светлина, която никога не беше виждал. Точно до залива имаше купчина от едри скалисти парчета. Те взеха два огромни скални къса

и се отправиха към най-високата скала.

Какво правят пък тези? За какво са им тези камъняци? – смаян си помисли той.

Братята се заизкачваха с бодра стъпка към най-високата и стръмна скала, а Тихомир ги следваше плътно. Когато стигнаха върха, Мъндо хвърли до него скалния къс, който мъкнеше. Бръкна в торбата, която носеше на рамо и извади една бира.

– Айде, наздраве! Никакво гмуркане без да налеем гориво – изрева той.

Всеки награби по една бира и удариха силно бутилките една в друга за наздраве.

Тихомир отпи жадно от бирата и попита:

– Мъндо, за какво са ви тези камъни бе?

– Ще ти представим с брат ми *Боят на титаните*. Хващаме скалите и потъваме с тях на дъното. Тогава започва и самият бой. От години го правим, сега ще направим един в твоя чест – през смях каза Мъндо.

– Не бях чувал подобна глупост. А какво е това металното, ръждивото? – учудено попита Тихомир сочейки странния метален предмет.

– Това е гаган¹. С него ще ти наловим миди, бе, лек²! – през смях му отвърна Стефан.

Двамата съблякоха късите гащи и тениските, а отдолу бяха направо по бански. Взеха с две ръце тежките скални късове, а Мъндо беше прикрепил към ръката си и ръждивото приспособление за стъргане на миди.

¹ Гаган – метален уред с мрежа за стъргане на миди и рапани от скалите.

² Лек – обръщение в Бургаско към лице от мъжки пол.

– Раз, два, три – извикаха двамата братя и с общ гърлен вик полетяха към спокойното море долу.

Тихомир притича притеснен към ръба на скалата, но те бяха вече на морското дъно и и се забавляваха със странната си игра. По едно време пръв изплува Стефан, а малко след това и Мъндо. Заплуваха към скалите. Мъндо приличаше на киборг, плувайки с прикрепения към ръката си гаган. Започнаха да се гмуркат, да стържат скалите и да събират миди. След около половин час излязоха, бяха събрали доста.

– Брат ми, иди виж ламарината дали стои там на наш'то място – каза Мъндо.

Ламарината си стоеше там, където винаги я криеха. На скатано място скалите образуваха нещо като покрив на къщурка и имаше дълбока дупка надолу. Помотаха се из горичката наблизко и събраха сухи клони и съчки, а в торбата носеха вестник за подпалки. Тръгна огънят, отвориха бирите, а мидите взеха да се отварят от нагорещената ламарина с приятна миризма на море.

Вече се свечеряваше и насядаха около огъня. Отвориха по още една бира и се вглеждаха в жарта под ламарината и в цвърчащите миди отгоре. Тихомир отпи голяма глътка и съзря малка черупка от рапан наблизко. По тея земи от години имаше поверие, че ако намериш цяла черупка от рапан и я стиснеш силно в юмрука, може да ти се сбъдне желание.

Той хвана здраво черупката в юмрука си и си пожела:

Не искам този ден да свършва. Това е моето любимо синьо.

Чудо

Бай Велин се събуди отново рано с познатия метален вкус в устата. Не можеше да спи добре, будеше се още по тъмни доби. През цялата нощ го болеше кръста и едвам се обръщаше настрани.

Беше роден в село Плачидол през далечната 1925-та година. Беше работяга и по цял ден беше на полето в нивите на рода му. Тогава селото бе под румънска администрация и се казваше Алъчомаре. Стана отново българско през 1940-та година. Малко след това комунистите взеха властта и той започна работа в местното ТКЗС¹. Не му тежеше работата, беше свикнал на доста по-голям зор от планирания и нормиран работен ден, който имаше в трудовия кооператив сега. Беше общ работник категория ТФР² и вземаше добри пари за времето си.

Беше есен и прибираха вече сеното. Огромни натрупани бали сено, високи по няколко метра, чакаха да бъдат натоварени в камионите ЗИЛ³. Велин беше млад левент тогава, силен и работлив.

¹ ТКЗС - Трудово кооперативно земеделско стопанство.

² ТФР - По социалистическата класификация - тежкофизически работници.

³ ЗИЛ - Съветски производител на тежки товарни автомобили.

Качил се беше най-отгоре на купата и загребваше големи кълба сено с триглавата вила. Съзря с крайчеца на окото си момата, която харесваше – Венета. Тя беше нисичка, но доста добре сложена, с големи влажни очи и искрящ поглед. Работеше като контролър и все записваше нещо в тефтера и сравняваше с еталон, отпечатан на някакви листа.

– Венето, гледай какво ти стърчи отзад! – кикотейки се каза той.

– Какво искаш, бре, Велине?... – свенливо и тихо се засмя тя.

Както се закачаше с нея пристъпваше назад по балата. По едно време кракът му увисна в нищото и тялото му полетя надолу със страшна сила и тупна силно. Той лежеше по гръб и не можеше да поеме въздух. Около минута не дишаше, но на него му се сториха часове. Виждаше само ясното синьо небе и огромните бели облаци, оформящи смешни и абсурдни фигури. Изби пот по челото му и големи капки му влязоха в очите. Почувства се все едно някой го заля с морска вода.

Съвзе се и малко след това пристигнаха лекари с бели престилки и носилка. Остана доста време в болница, нямаше счупвания, но от силното падане по гръб се бяха разместили гръбначните му прешлени. Тъпчеха го с лекарства и лежеше само и основно с очите нагоре неподвижен. Изпитваше страшни болки при всяко ставане и разместване. След около два месеца болките поотшумяха и той вече пристъпваше сам. Тръгна на процедури при разни лекари, вече почти не изпитваше болка и ходеше нормално.

Един ден се върна на работа и едно от първите неща, които искаше да направи и за което мечтаеше

отдавна, е да вземе Венета за жена. Предложи и □, тя беше на седмото небе от радост. Набързо вдигнаха сватба и заживяха на първия етаж в малката двуетажна къща на Велин, дето живееха и родителите му. Беше в края на селото – тясна, порутена и стара, но бяха щастливи заедно и нищо друго не ги интересуваше.

Велин беше почти забравил за болестта, когато един ден усети познатата силна болка. Внезапно и неочаквано – сутрин при ставане. Едвам се изправи. Левият му крак стоеше като неподвижен, болката беше ужасяваща и пулсираща нагоре по гръбначния стълб. Познатото чувство на безпомощност и отчаяние го завладя отново. Мислеше, че няма да усети това в живота си пак, но съдбата му бе отредила друго.

Времето минаваше, а Велин беше все така. Ходеше трудно, на една страна, като провлачваше левия крак. Болката понякога спираше за ден-два, но така и не изчезна напълно. Пробва какво ли не – ходи при чекръкчия, при големи имена ортопеди, посети и най-известните лечебни минерални бани. От отчаяние отиде дори и на врачка.

Венета беше красива жена и рядко оставаше незабелязана от мъжките очи. Вече се срамуваше да ходи по улиците с Велин, не се любеха, дори не и □ беше интересно и да говори с него. Някак естествено тя започна да се оглежда за друг мъж. Тя беше желана, беше нужен само един поглед от нейна страна. Така и стана – един ден просто загледа един от младите агрономи, който от около година се занасяше с нея. Решиха го и просто избягаха от селото. Никой не знаеше нищо за тях в следващите три години. Някой пусна слух, че се задомили някъде

из Смолянско.

На Велин му беше трудно, така и не успя да намери друга жена. Затвори се в себе си, рядко излизаше и пусна дълга брада. Всеки ден беше скучен и безкраен. Един ден просто реши, че не му се живее повече. Нямаше конкретна идея как ще завърши живота си и просто тръгна. Запъти се към вира до селото. Влачеше се бавно по прашния път, днес болката го прорязваше рязко. Слънцето нагриваше силно и тънка струя пот се стичаше по болния му гръбнак. Беше го обзела апатия, гледаше безизразно високите прегорели треви до пътя и оставяше диря след себе си от провлачването на крака.

Изведнъж усети мирис на дим. Не особено силна миризма, но взе да се засилва. Поокопите се и се огледа внимателно. Без да усети беше стигнал почти до вира. Около него имаше доста храсти и мъничка горичка от ниски дървета. По това време, макар и всички животни да бяха в стопанския кооператив, позволяваха негласно семействата да гледат по някое и друго животно за себе си. Няколко обора бяха събрани точно там и хората гледаха овце и кози. Тогава той ги съзря – огнените езици, лизващи леко паянтовите постройки. Сърцето му заби силно и неравномерно, а лицето му почервения.

Боже, толкова животинки има тук, дано са избягали от този ад! – помисли си.

Изведнъж огънят се разгоря силно. Езиците вече покриваха и поглъщаха целите сгради. Чу се пукане, а във въздуха хвърчаха кафяви горящи парченца. Въздухът се нагорещи, а димът стана толкова гъст, че не се виждаше нищо. Очите му започнаха да сълзят силно, сякаш реवेशе. Затаи

дъх за известно време, страхуваше се да вдиша от горещия въздух. В главата му се появиха библейски мотиви – Содом, Гомор и подобни сцени.

Може и това да е краят ми. Каквото лошо си правил през живота си – идва ден, в който си плащаш за него. Моят ден май е днес – помисли си отчаян той и си спомни за всички лоши неща, сторил през живота си.

Неочаквано нещо издаде жален звук. Наподобяваше детско гласче. Велин наостри уши напрегнато. Чу се отново, този път по-силно. Беше блеене на агънце.

Трябва да направя нещо, няма да го оставя да го унищожи огъня – помисли си и тръгна натам.

Едвам поемаше горещия въздух и като доближи съвсем, спря да диша и влезе в горящия ад. След около не повече от минута излезе целият черен и опушен, а в ръцете си носеше агнето. Главата му бе клюмнала надолу, а бялото му руно беше станало тъмно черно. Велин не усещаше никаква болка, беше изтичал да изнесе животното и сега вървеше нормално. Застана на колене и го остави на земята. Той дишаше дълбоко и прочистваше дробовете си от задушавания дим. После погледна към агънцето, видя черните му влажни очи и потъна в тях.

Живо е. Ей, какво нещо е животът! Чудо! – развълнува се вътрешно.

Кой ще бъде Хенри V^{ти}?

Той вече едвам стоеше на краката си, залиташе и устата му гореше от силния режещ вкус. Беше изпил вече над половин литър от вуйчовата *скоросмъртница*. Ракията беше от Карловския край – анасонлийка и над четирийсет градуса.

Ростислав скоро беше навършил пълнолетие и си беше донесъл от ракията в Сопот. Тази вечер беше поканил най-добрия си приятел Ангел при баба си. Бабата живееше на приземния етаж, той често си водеше приятели и се забавляваха на втория етаж. Специална вечер беше, защо пък да не се напият! Наскоро бяха открили това ново състояние на духа – *пиянството* и само чакаха повод да изпаднат в него. Ростислав беше буйно и силно момче с гъста рижава коса и бледо луничаво лице. Доста нетипичен тип за балканските ширини. Ангел пък беше чернокосо дребно момченце с малки искрящи шарещи очички. Пиянството им също беше доста различно. Ростислав бръцолевеше абстрактни небивалици и напомняше индиански шаман в транс, докато Ангел ставаше забавен, разказваше вицове и си умираше от смях.

– Айде, наздраве! – бодро каза Ростислав.

Ангел вдигна веднага чашата и я удари в

другата с все сила. Добре, че бяха от дебелилото старо стъкло. Младежите гълтаха лютата ракия сериозно, все едно беше вода. Наскоро бяха пропили алкохол и бързото пиене без никакво мезе им замая главите доста тази вечер. Ростислав започна да пее с пълно гърло македонски песни. Ангел също беше доста пиян, но главно се хилеше. По едно време, след сериозно количество изпита ракия, дойде лудостта.

– Кой ще бъде Хенри V^{ти}! – зeeshe с пълно гърло Ростислав.

Повтори го сигурно около петнадесет пъти. Проблемът е, че не спираше да го повтаря. Звучеше налудно, странно и дразнещо. В началото на Ангел му беше смешно, но в един момент взе да се изнервя.

– Рости, айде спри, мама му стара! Какъв е тоя Хенри? Вярно, че такъв рижав и с лунички прапрадядо ти може да е бил Хенри и да е живял в Британия, ама, айде, спри се вече! – троснато му каза Ангел.

Ростислав започна още по-силно да крещи въпросната глупост и огласяше цялата къща. Отдолу го чу баба му. Баба Рилка живееше сама вече почти шест години. Тогава се спомина дядо му. Беше прегърбена, вече над осемдесетгодишна и винаги носеше тъмна забрадка и плетено елече. Самотно и □ беше и се радваше всеки път, когато Ростислав я посещаваше. Не и □ пречеха и простотиите му. Тази вечер обаче той вече прекали и тя реши да се качи горе и да види какво се случва.

– Какво става тук, бре? – тихичко попита бабата.

– А.... нищо, бабо Рилке. Рости плещи някакви небивалици и не млъква – с неохота каза Ангел.

– Кой ще бъде Хенри V^{ти}! – продължаваше с пълно гърло да крещи Ростислав.

– Не знам какво да правим. Едно време така в селото един се беше напил много и не спираше да бърбори втели-некипели. Хората се видели в чудо и му натъпкали устата с конски фъшкии – припомни си замислено баба Рилка.

– Как конски фъшкии, бе, бабо Рилке?... – притеснен попита Ангел.

– Ей така, я върри□ – тук през две къщи бай ти Иван има коне и събери от обора малко!

– Е, ми-и-и... добре – неуверено промълви Ангел.

– Чакайте, бе, какви конски фъшкии? Добре съм, не знам кой е Хенри! – изведнъж се опомни Ростислав.

Дорчо Параноята

Отново го обзе познатото усещане, че всичко отива на зло и страхът скова цялото му тяло. Тръпките вървяха постепенно от задната част на главата надолу по гръбначния стълб, стигаха до стомаха и тогава започваха силните пулсации. Малко след това слизаха надолу по нервите към стъпалата и там намираха пристан и спираха. Тогава обаче започваха обърканите негативни мисли и едно усещане, че е загубен и всичко ще завърши зло. От около две години се появиха тези състояния. В началото бяха веднъж седмично и не беше кой знае какъв проблем. Постепенно зачестиха и в последно време се появяваха дори по няколко пъти на ден.

Дорчо беше съвсем обикновен, дори някои биха го определили като скучен човечец. Работата му беше спокойна и рутинна. Щом завърши *Софийския техникум по механотехника* в средата на осемдесетте и отби военната си служба започна работа като пощальон. Идеята му беше само временно да се занимава с безмислената работа, но вече повече от петнайсет години разнасяше пощата. Малко след като започна работа се запозна със срамежливо нисичко момиче – Валя. Станаха приятели, любовници и сродни души. Разбираха се с един поглед, като че бяха родени един за друг.

Никога не се караха и всичко между тях вървеше по мед и масло. Не след дълго се появи първата им рожба – Иван, а след пет години – и момиченцето Ирина. Всичко привидно им вървеше по план.

Малко след тридесет и петата му годишнина взе да изпада в странните състояния. В началото бяха редки и почти не им обръщаше внимание. Не му се и отразяваше особено на настроението. Впоследствие, когато станаха ежедневие, той вече не беше същият човек. Хората шушукаха, подиграваха му се и взеха да го наричат в махалата *Дорчо Параноята*. Звучеше ужасно и никак не пасваше на такъв благ човек. Обидно му беше, ала най-тежко му стана, когато Валя взе да страни от него. Той беше добряк по характер, но изпаднеше ли в това състояние, се изплашваше страшно много и го избиваше на агресия. Обичайно не би наранил или ударил никого за нищо на света, но тогава крещеше агресивно и беше вбесен. Все едно някой зъл демон обладаваше тялото му и напираше да излезе.

Пробва какво ли не – ходиха на психолог, психиатър, врачка. Опитваше с лекарства, с почивка на санаториуми. Нищо не помагаше. Медицинските лица даваха диагноза – паник атака, а врачките твърдяха че има зъл дух, вселил се в него. Постепенно взеха да се карат често вследствие на кризите. Валя не издържа накрая, взе двете си деца и замина при майка си в Годеч. Това го съсипа, беше тъжен и кризите съвсем зачестиха. Единственото, което го държеше, още беше, че Валя позволи да взема децата колкото често пожелаеше. В началото ги вземаше и двете и прекарваше с тях дълги часове. С годините обаче Иван порасна и не

искаше много да се вижда с баща си. Малката Ирина, вече почти десетгодишна, обичаше много да бъде с него. Беше смугло, дребничко момиченце. Имаше заразяваща усмивка, почти винаги ходеше вързана на опашка и беше копие на майка си. Смееха се с часове с Дорчо, ходеха на кино, когато пускаха по кината подходящи детски филми. За нея той нямаше проблем, той беше баща ѝ – човекът, който може да победи целия свят заради нея.

Тъкмо бяха седнали в сладкарницата, близо до големите бетонни саксии, които преливаха от цветове. Беше приятен, слънчев пролетен ден. Поръча и един марципан, боза, а за него – чаша вода. Чакаха сервитьора и се смееха за някакви глупави бебешки думи, които Ирина е казвала преди години. Изведнъж видя страха в очите и разширените и зеници. Към тях беше приближил човек с три черни огромни немски овчарки. Кучетата се хапеха едно друго и се бяха изправили на задните си крака.

– Тате, виж какви огромни и страшни кучета! Ще ни изядат ли? Страх ме е! – с ужас в гласа каза момиченцето.

Дорчо усети познатото неприятно чувство. Днес не беше изпадал в криза, но ето че сега дойде по-силна от всякога. Цялата му глава изтръпна, тръпките тръгнаха надолу, но с бясна сила и все едно някакъв огромен сноп електрическа енергия се опитваше да мине през тялото му. Потокът стигна стъпалата му, ала не спря тук както обикновено, а се запъти с бясна сила нагоре по тялото му. Не контролираше вече мислите си.

– Ще те убия и теб, и гадните песове! – изрева

Дорчо.

Наведе се под масата инстинктивно да потърси камък и съзря Ирина, свила се на кълбо до краката на металния стол.

– Тате, много се ядосваш! Стисни това камъче като си ядосан и ще ти мине – уплашена каза Ирина и му подаде малко триъгълно камъче.

Дорчо я послуша и стисна силно камъка. Изведнъж всичко спря. Рязко и отведнъж. Погледна към кучетата – те се бяха успокоили също и гледаха любопитно с изплезени езици.

– Не се страхувайте, кучетата просто си играеха – в недоумение отвърна човекът.

За кокошка няма прошка

Тъкмо го бяха пуснали от затвора и трябваше да се адаптира към свободния живот отново. Беше прекарал три години вътре. Нелепа и глупава пиянска история. След като изпиха по четири-пет водки, решиха да се разходят из парка и да попушат малко. В средата на деветдесетте тъкмо беше навлязла модата да се пуши марихуана по купоните. Доскоро, по време на социалистическия строй, тези неща бяха немислими. Проблемът е, че това беше нелегално и сега.

— Хайде! Взел съм всичките сасове – фъфлейки каза Сотир.

Набута всичките пет свити цигари в джоба си и компанията от няколко момичета и момчета се запъти към парка. Смееха се по пътя и припяваха пасаж от песен на една от популярните тогава сиатълски банди¹. Минаха покрай езерото и взеха да навлизат все по-навътре в гората на неосветения парк. По едно време се мерна синя униформа.

— Ченге на хоризонта, давайте да се спасяваме – неочаквано извика едно от момчетата

¹ Много групи, асоциирани с гръндж стила, популярен през 90^{те} години на миналия век, са имена от Сиатъл.

в компанията.

Всички се разбягаха и се пръснаха в различни посоки като пилци. Сотир се опита да тича, но краката му бяха като оловни, а и главата вече му се въртеше.

– Спири на място! – изкрещя полицаят и се затича с все сила към него.

Хвана го здраво с едната ръка за фанелката и го повали на земята.

– Изхвърляй всичко от джобовете – просъска през зъби ченгето.

Сотир поизтрезня на момента и всякакви сценарии му бяха вече в главата. Изхвърли портфейла и калъфа с личните документи.

Дано се спре дотук и не намери тревата, че набара ли я... загубен съм – помисли си.

– Изправи се! – изрева полицаят и започна да го претърсва от глава до пети.

Когато стигна до левия джоб, напипа на дъното на джоба малката найлонова торбичка с цигарите вътре.

– Какво е това, бе, келеш? Лягай долу по корем и ръцете зад гърба! – изкрещя той и му защракна белезниците на китките.

Попадна в неприятна спирала от временно пребиваване в ареста до няколко съдебни дела и в крайна сметка се озова за три година в затвора. Това място определено не беше за Сотир. Той беше чувствителен и добродушен.

Изведнъж му се наложи да попадне в крайно различна действителност. Студена пот му изби, когато попадна в най-мрачната сграда на света – затвора. Отвън имаше висока излющена ограда, над която имаше навита на кълбо и разстлана

ръждясала бодлива тел. Основното тяло на сградата беше с правоъгълна форма, а входът беше очертан с червена боя. Разпределиха го в средно голяма хладна килия. Стаята беше с три легла, напукана мазилка и смърдяща тоалетна в десния ъгъл. Съкилийниците му бяха странни птици. Единият беше доста едър и висок младеж с гола глава и леко налудничав поглед. Беше облечен с бял потник, а на дебелия му ръце се мъдреха ужасно грозни татуировки. Беше вътре за убийство по непредпазливост. Някакъв го бил ядосал в една кръчма и след като се сбили, онзи се ударил лошо в ъгъла на масата и починал. Другият беше възрастен човек, когото всички наричаха бай Владе. Той беше дребен човечец с очила, очевидно диоптърът му беше голям и за далекогледство, защото лупите бяха толкова дебели, че трудно можеше да видиш добре очите му. Живее в някакво малко видинско село. Бил останал без работа, а в Северна България положението беше плачевно. Подхващал от време на време някаква кърска работа за жълти стотинки, но от седмици нямал нищо. Омръзнало му да яде всеки ден бисквити, хляб и кисело мляко и решил да открадне една кокошка от един местен мошеник, който очевидно се справял добре. Онзи уведоми полицията и го бяха задържали. Така попаднал в затвора.

Бай Владе не беше много адаптивен и макар че му дадоха само две години, не се опитваше да се приспособи. Спореше с хората там и често наежено казваше:

- Аз може да съм в затвора, ма знам кое е правилно и кое не!

Беше принципен човек и имаше висок морал, независимо от условията покрай него. Поучаваше хората и се опитваше да ги учи на добро. Понякога се случваше и да го ошамари някой затворник заради това.

Сотир се възхищаваше на бай Владе. В килията по цяла нощ обсъждаха различни неща и никога темите не се изчерпваха. Често си говореха за сериозни неща, като смисъла на живота например. Слушаше внимателно, попиваше и подреждаше информацията в главата си. Често си повтаряше наум един просташки лаф от разговорите им, дето му се беше запечатил:

- Сотире, от мен да знаеш, момче – трябва да си добър и дисциплиниран. Животът е суров и колокото повече си въртиш, по-ти улазя!

Извън килията обаче странеше от него и не показваше никаква близост. Още в момента, в който се озова на това място, Сотир си беше казал, че ще се опита да изкара най-безболезнено присъдата и ще се маха възможно най-бързо оттам. Прецени, че близостта пред другите с него по-скоро би му навредила и само ще се набива на очи. Правилата в затвора бяха такива, че ако работиш, един ден се брои за два излежани и така реално можеш да намалиш присъдата си двойно. Той с голямо желание започна в цеха за мебели. Основно правеха столове, плетяха ги с върба ракета и след като се лакират, ставаха доста читави. Интересът към столовете навън беше голям, имаше много поръчки. Работата не беше особено тежка и повечето затворници я вършеха спокойно и с удоволствие.

След година и половина го освободиха и се

почувства най-щастливият и свободен човек на света. Не искаше да си спомня за затвора. Опитваше се да не мисли за това и някак да го изтрие от съзнанието си. Вече водеше нормален живот. Започна към *Енергото*, правеше ел. инсталации. Доста хора наемаха там и нямаше проблем, че беше осъждан.

В една обедна почивка беше взел дълго кафе и се наслаждаваше на летния мързелив ден. Беше си купил клюкарски жълт вестник и към последните страници му се мерна заглавие за убит затворник. Зачете си и усети тръпки по цялото си тяло. Сърцето му заби лудо, а студена пот изби по челото и гърба му. Жертвата беше бай Владе. Сбиване в затвора и нещастен случай. Смачка вестника и погледна с уплашен поглед настрани. После взорът му се спря на смачкания вестник. Макар че му беше трудно да чете и да мисли, му се мерна и друго заглавие *Измамил с милиони престъпник не влезе в затвора, а отново е на свобода*.

– Какво нещо е животът!... За кокошка няма прошка, за милиони няма закони! – съкрушен си помисли Сотир.

Сол и свобода

Момчил затягаше здраво въжето на палатката, толкова силно, че почти прерязваше дланта му. Беше ентузиазиран, годината беше 1965-та и беше на море за пръв път в живота си.

Отдавна мечтаеше за този момент, тъкмо беше завършил училище. Само беше слушал за безкрайната морска шир и усещането за свобода, което има там. Беше решил, че ще го усети преди да влезе в казармата. Нямаше кой да дойде с него, освен лудата глава Петър. Бяха съседи и съученици, той беше плътно с него във всичките му глупости.

– Ще отидем до морето, Пешо, та кво ще да става – така все нареждаше Момчил.

– Къде ще спим, бе, копеле? – все недоверчиво клатеше глава Петър.

Този разговор се провеждаше почти ежедневно в последните два месеца. В главата на Момчил се въртеше пъклен план. Наблизо имаше голяма база на военните, често децата от квартала се навъртаха и гледаха ученията на войничетата. Момчил беше мернал зад високата ограда на поделението един ръждясал навес, под който имаше струпани десетки сгънати палатки с неприятен тъмнозелен цвят.

Трябва да гепя една палатка от военните. Хем

ще им отмъстя, че ще ми загубят две години от живота в казармата, хем ще имаме хубава палатка. – надъха сам себе си.

Малко му трябваше на Петър, за да се включи в *акцията*. Дойдоха една вечер, час след полунощ, прескочиха и просто наградиха палатката под носа на българската армия. Палатката беше почти нова, от тъмнозелен плат и стабилни въжета. Изглеждаше здрава и за времето си беше истинско съкровище. Палатки се намираха трудно тогава, а и трябваша солидни връзки, за да се сдобиеш с такава.

С нетърпение хванаха още първия влак в ранни зори от Централна гара до Бургас. Бяха взели по бутилка светло пиво, отпиваха с малки глътки, гледаха през прозореца бягащите пейзажи и се усмихваха. Пътуваха към свободата. Бяха заредени с енергия и почти не усетиха шестчасовото пътуване. Когато слязоха на гарата усетиха парещото юлско слънце. Момчил спря за момент, затвори очи и вдигна глава към слънцето. Топла вълна премина през цялото му тяло. Беше щастлив.

Огледаха старата излющена гара и започнаха да търсят къде спират автобусите, водещи до различни места по Черноморието. Бяха решили да обиколят бреговата ивица по цялата и дължина. Търсеха автобус до най-южното малко селце – Резово, и оттам до най-северната ни точка – Крапец. С нетърпение се метнаха в старата чавдарка¹ и тръгнаха натам. Не им правеха впечатление нито омазаните стари седалки, нито

¹ Автобуси марка „Чавдар“, популярни през социализма.

шумно бучащият мотор, нито дори ужасната миризма на нафта в автобуса. Клатушкаха се по тесните пътища, водещи на юг, а те играеха на сангасе.

Автобусът спря бавно и шумно сред прахта на импровизирана автогара на Резово. Тук нямаше асфалт, а обозначението, че е спирка, беше просто ръждясъл кол, на който се крепеше килнала се табелка с нарисован автобус и надпис *с. Резово*. Още там ги посрещнаха милиционери със стряскащите си синьо-зелени униформи. Проверяха документите на всички слизащи и ги разпитваха къде отиват. Тогава беше такава практиката за всички погранични райони в страната. Провериха и тях и им върнаха паспортите.

Бяха учудени колко запуснато изглеждаше всичко тук. Все едно се пренесоха с машина на времето, тук нямаше и помен от цивилизацията. Стари схлупени къщички, наредени с криви турски керемиди, зад зидовете надничаха извитите клони на смокиновите дръвчета. Почти пред всяка къщурка имаше набързо скована дървена пейка, на която вечер се събираха местните баби. Уютно и приятно селце с тесни криволичещи прашни улички и страшна жега. Вървяха бавно и оглеждаха любопитно обстановката, когато една баба с черна забрадка и сбръчкано лице ги приближи.

– Добър ден, момци! Какво ви води насам? – с тих и леко треперещ глас попита тя.

– Добър ден, бабе! Тук на море сме дошли. Накъде да вървим? – приповдигнато каза Момчил.

– Ей го, иззад тая улица и се види – прошепна бабата.

– Сполай ти, да си здрава! – побърза да се

включи в разговора и Петър.

Отправиха се с бодра крачка през към крайбрежието. Хоризонтът се разкри пред тях и те го видяха за първи път. Голямото синьо нещо, за което бяха слушали толкова много. На края на прашната улица, по която вървяха, видяха стар почернял от времето дървен мост. Веднага след него започваше плажът със златния си пясък. Плажът беше съвсем малък, с форма на полумесец, ограден със скали и ниски зелени храсти. Директно се събуха боси и нагазиха уверено в горещия пясък. Изведнъж обаче видяха нещо, което ги накара да застинат на място. В другия край на плажа имаше червена голяма разпъната палатка, на дълъг прът до нея се вееше френски флаг. Точно до палатката беше спрян син фолксваген костенурка¹. Това, което ги вцепени, бяха обитателите на палатката. Точно на входа на съвременно столче чисто гол беше седнал около два-сетгодишен младеж с гъста сплъстена дълга коса, почти девствени мустаци и кожен гердан около врата си с някакъв амулет. Пред него права стоеше най-красивата жена, която бяха виждали досега. Имаше дълги, хубави крака, стегнато дупе и дълга, права, гладка черна коса, стигаща до кръста и□. Гърдите и□ бяха средно големи, леко закривени нагоре. Тя беше като излязла от сънищата им. Те приличаха на представители на популярното тогава хипи движение. Беше рядкост тогава, но и младежи от свободните страни

¹ Популярен в средата на 60^{те} години на миналия век модел на Фолксваген.

наминаваха към България. Момичето погледна с усмивка към тях, помахаше им с изящната си нежна ръка.

– Liberté¹ – почти прошепна тя с мек и приятен глас.

Момчил усещаше солта върху устните си и по цялото тяло, погледна към голото момиче.

Сол и свобода! – помисли си той.

¹ Liberté – свобода, от френски език.

Съдба

Тя седеше на разкривената дървена пейка и гледаше безизразно мравуняка. Слънцето нагряваше приятно и стотици мравки пълпеха наоколо и разнасяха какво ли не. Една нарамила счупена сламка, друга – житно семе или част от крака на някакво насекомо. Все неща, дето биха им помогнали да преживеят.

Баба Гинка беше останала сама от почти десет години. Спътникът и в живота – дядо Стоян, се спомина отдавна. Стана внезапно от инфаркт, дори тя не можеше да осмисли какво точно се случи тогава. Децата и внуците бяха отдавна извън селото. Всеки си търсеше щастието, където може – кой по чужбина, кой в големите градове из страната.

Навремето било голямо село, имало е над хиляда човека. Сега бяха останали десет къщи, в които имаше живот. В повечето от тях беше останала по една баба. Тук-там имаше по някоя възрастна двойка и само в една от къщите живееха млади хора с малко момченце. Асвалтираните улици се бяха изронили и в големите цепнатини беше поникнала трева. Хубавите някога двуетажни къщи се бяха предали и бяха станали грохнали съборетини. В изкривените кирпичени дувари зееха грозни дупки, а покривите с извити турски керемиди се бяха килнали грозно на една страна.

Храсти и безразборно растящи тръняци бяха превзели селото. Неокастрените клони на ниските дървета скриваха почти изцяло останалите малко автомобилни знаци на пътя. Нищо не беше ремонтирано от години.

Тя гледаше пълещите мравки около мравуняка и си спомни, че едно време и в селото беше нещо подобно. Всеки вършеше някаква работа и животът кипеше. Жени със забрадки се събираха в центъра на селото и се товареха в тъмносините газ-ки¹ и поемаха към насажденията, близо до местното ТКЗС. Кметът се беше изпъчил смешно пред кметството и говореше пред малка групичка хора. Деца прехвърчаха с бясна скорост с малките си велосипеди. Група подрастващи играеха карти, пушеха и се смееха под върбата до кметството. Около къщата на Радо Шишето, която беше точно на мегдана, пак цареше суматоха. Прасето беше повалено и здрави мъже се подготвяха с ножове и пърлачки в ръцете да го *оправят*. Истински мравуняк. Живот!

Изведнъж, както се беше потопила в спомени, баба Гинка се сепна. Пред нея седеше строен младеж, дори не беше разбрала кога се бе озовал пред нея.

– Добър ден, бабо!

– Дал Бог добро! На кой си ти? – учудено запита тя.

– Аз съм Симеон – от Васовите съм, на бай Васо съм внук – ентусиазирано каза младежът.

¹ ГАЗ – Съветски производител на тежки товарни автомобили.

– Ха, сполай ти, синко, че си дошъл тук по селото. Хубави хора бяха Васовите, ама никой не остана и там. Ей, го и къщата падна – каза бабата и с мъка посочи към края на дерето.

– Ами никой не остана вече тук! Аз съм в чужбина от бая години и не съм си идвал. Дойдох да видя бащината къща и селото. Утре заминавам. Като завърших, реших да ида по широкия свят да си опитам късмета. Заминах уж за малко да пробвам само, ма така и си останах там. Ако не мръднеш от селото, бабо, какво ще знаеш за живота? Нищо! Не е ли така, ти си живяла повече, ти ми кажи? – с любопитство попита младежът.

Баба Гинка се позамисли. Беше се родила още по времето на Царска България. В селото беше страшна мизерия и беднотия. Работа по цял ден на полето, дори и часовник нямаша. Като стана мома, започна Втората световна война и извикаха всичките мъже на фронта. Някои се върнаха, други – не. После комунистите взеха властта и започнаха насила да вземат земята на хората. Някои я дадоха доброволно, за да се отърват от това бреме. Други пък, макар и малка част, не искаха да я дадат просто така на държавата. Тях ги затвориха и после, който оживя от лагерите, стана мълчалив и изпълнителен. След това заздравиха властта, пооправиха селата, асфалтираха, електрифицираха и им прокараха телефони дори. Селата бяха пълни и живи, ама не бяха свободни и все им казваха какво да мислят и под строй ги командваха да изпълняват безсмислени задачи. Като падна комунизмът дойдоха най-тежките времена – чисто финансово. Всичко се разпадна в един момент. Нямаше вече ТКЗС, върнаха земите и започнаха

роднинските свати, дойде и инфлацията и всички спестявания изгоряха. Най-големият бич обаче беше обезлюдяването на селата. Всички по-млади забегнаха към големите градове или в чужбина. Години след това влязохме в Европейския съюз се постабилизираха нещата. Вдигна се малко стандартът, пенсията стигаше за елементарните нужди, ма вече нямаше хора и селото беше реално мъртво.

— Какво да ти кажа, момче, ако достатъчно дълго стоиш на едно място, целият свят ще мине пред очите ти – замислено поклати глава баба Гинка.

Вечер край Гела

Жълтите листа се въртяха в осморки и падаха плавно и елегантно на земята. Двигателят бучеше глухо, по радиото звучеше носталгична музика от шейсетте, а те се радваха на есента – най-красивият сезон.

Иван гледаше цветната гора наоколо – падащи листа в червено, жълто и пурпурно. Тесните планински пътища изглеждаха като покрити с килим и минавайки бързо с колата покрай тях, ги разпръскваха в цветни летящи кръгове. Бяха тръгнали към Родопите и по-конкретно – към китното село Гела.

Гела се намиреше в сърцето на Родопите и съвсем близо до границата ни с Гърция. Имаше легенда, че тук е роден Орфей и бил слязъл да търси Евридика в близката пещера Дяволското гърло. Селото беше обвито в мистерии и загадки. Доста хора го асоциираха с българските традиции и обичаи. Иван и приятелката му Мария бяха решили да прекарат късната есен там. То пък се падна едно топло и приятно време. Приличаше на пролет. Бяха запазили нощувки по телефона в малко семейно хотелче в битов стил, намиращо се накрая на селото, точно дето започваше вече гората. След приятно, спокойно и дълго криволичене по красивите пътища пристигнаха на

мястото.

На вратата ги посрещна Павлин – ниско, скромно, леко прегърбено и късо остригано момче с очила. Малкото хотелче беше семеен бизнес от години и основно го движеше баща му, а майка му се включваше активно със счетоводството. Той беше единствено дете и гледаха да не го натоварват много и да живее безгрижно. Не работеше нищо друго, а само от време на време посрещаше и настаняваше разни гости. Повечето хора там шушукаха, че е глезен младеж. Обичаше дълго да стои затворен в стаята си и просто да си чете нещо. Любими му бяха историческите книги, но харесваше трилъри и книгите на Стивън Кинг. Не общуваше много с местните момчета, а и момиче не си беше залъгал. Минаваше тридесетте и местните вече го поднасяха по темата.

Баща му се разболя сериозно от нещо сърдечно. Майка му беше вече възрастна и си имаше и тя разни болезки от годините. Предадоха постепенно всичко около хотела изцяло на него.

– Добър ден! – наперено поздрави Иван.

– Как сте? – глухо и притеснено попита Павлин.

– Таман пристигаме, дай да видим къде ще ни настаниш!

Качи ги на последния етаж и ги настани в малката и кокетна таванска стая. Беше обзаведена в битов стил и имаше малки прозорчета. Иван отвори прозореца и остана впечатлен от невероятно красивата гледка. Сградата беше на възможно най-високата точка на селото и оттам се откриваше гледка към всичко наоколо. Доста от къщите бяха типичните за едно време – с красивите

покриви, покрити с речни камъни и високи комини. Имаха малки вътрешни дворове, а между тях криволичеха малки калдъръмени пътечки, покрити със стари бели камъни. Гората наоколо ги обгръщаше и бяха потънали в цветната магия на есента.

Те обичаха планината и по цял ден обикаляха наоколо. По поречието на близката река имаше три вира, които успяха да видят. Стигнаха и до някаква тракийска крепост. Големият маршрут беше планиран за утре – до връх Орфей, който беше и вторият по височина в Родопите. Прибраха се изморени в хотелчето, преоблякоха се набързо и слязоха в механата на приземния етаж да хапнат. Там също всичко лежеше на плещите на Павлин – приемаше поръчките, даваше ги на готвачката и после сервираше на гостите. Тази вечер беше спокойно, бяха само двамата и още една маса с възрастна двойка.

– Как сте? – отново тихо попита Павлин и леко се приближи към масата им.

Имаше този изключително странен и дразнещ навик. Винаги неадекватно питаше гостите как са, като в това време ги гледаше втренчено в очите, стоейки прегърбен.

– Добре сме, пообиколихме доста – зареден каза Иван.

– Хубав и магичен е нашият край. Да знаете бая легенди има за тук, че дори за това място има разни истории – смотолеви Павлин.

– Ха... какви истории за това място? – любопитно попита Мария и го зяпна с широко отворени очи.

Павлин се приближи плътно до масата,

прегърби се съвсем и започна да разказва за витаещите легенди около семейния хотел. Навремето, когато турците вилнеели из българските земи, на това място имало къща и в нея имало приказно красиво момиче. Била висока, стройна, с много бяло лице и дълги светлокестеяви коси, стигащи почти до кръста и □. Местното заптие и □ бил хвърлил око, постоянно я подкачал и я искал за жена. Тя винаги му отказвала и понякога дори си позволявала да го нагруби. Това страшно ядосвало заптието. Един път издебнал като останала сама в къщата и станала белята. Опитал се да я прелъсти, но тя го отхвърлила и му ударила шамар. Той се вбесил, започнал да я удря дето свари, а после я и насиллил. Тя не могла да понесе срама. Не била и в състояние да разкаже на някого. Малко след като заптието си тръгнал и останала сама, директно взела нож и се ръгнала в корема. Заминала си красивата девойка, но духът и □ продължил да живее на мястото, дето умряла.

Появявала се постоянно години след това. Слушали истории от баби и прабаби как все нещо странно се случвало там. Във всичките семейни къщи, построени на това място, витаел духът на момичето. Появявал се главно нощем. Гледала хората, понякога плачела, но не искала да ги плаши или да прави бели. *Добрият дух* – казвали старите. Години след като била изоставена и последната къща там, не живеел вече никой и постройките изчезнали, а мястото – буренясало. Изглеждало като времето да е изтрило историята за тази страшна легенда. Последните години родителите на Павлин като наследници получили земята и решили да започнат семеен бизнес. В

началото всичко било нормално, но постепенно гостите взели да разказват странни случки със силует на момиче. Впоследствие и те я видели и били доста объркани, но били слушали толкова истории от роднини, че накрая го възприели за част от историята на мястото.

Иван беше твърдо стъпил на земята. Учеше в Техническия университет, човек на точните науки. Всичко за него имаше логична и научна обосновка. Беше атеист, а към врачки, призраци и други свръхестествени явления се отнасяше скептично. Когато се качиха с Мария в стаята след вечеря, той се излегна на леглото и каза:

– Тоя лъольо какви глупости разказваше...
Призраци, тинтири-минтири...

Мария беше прихванала от неговия ниҳилизъм и напоследък разсъждаваше все по-логично и практично. Не беше силно религиозна, рядко ходеше на църква, но вярваше, че Бог съществува. Като малка беше викала призраци с приятелките си, понякога и □ беше интересно да четете езотерична литература също.

– Знаеш, че не вярвам в такива неща, но пък историята беше доста завладяваща...

– Знаем ли... – замислено и отвърна той.

Гушкаха се и дълго време си разказваха интересни планински истории от миналото. После се любиха дълго и страстно. Умората вече си каза думата и взе да ги унася. Усещаха се живи и заспаха в благодатен сън. Чистият въздух в планината правеше чудеса. Спяха дълбоко, но Мария се размърда по едно време. Чу странен шум точно срещу леглото до прозореца. Едвам отвори натежалите от сън клепки и видя размазан женски

силует.

Сигурно сънувам, изморена съм... не може да е реално – в просъница си помисли тя.

Шумът се засили и жената се приближи съвсем близо до нея. Тя ококори очи и седна рязко на леглото. Беше стъписана, нямаше сили да извика дори. Погледна към нея и огледа силуета на момичето. Беше без дрехи, тялото и□ беше бяло като на мъртвец. Лицето и□ беше много красиво, точно както им бяха разказали, а косата и□ беше дори по-дълга отколкото си представяше. Мария сграбчи Иван за рамото и прошепна уплашено:

– Иване, ставай, има някой в стаята!

– Ох... Какво има сега? Пак си сънувала нещо... – сънено и мързеливо едва промълви той.

Събуди се и погледна. Пред него стоеше духът на момичето от разказа на сервитьора снощи. Иван зяпна с широко отворени очи, а ченето му увисна.

– Това е оптична илюзия. Няма как да е истина! – почти изрева той.

Мария се стуши силно в него и зарови очи до мишницата му. В този момент момичето ловко и с бърза скорост се озова в другия край на стаята. Двата погледнаха изумени, а тя сложи пръст върху устните си, давайки знак да бъдат тихи и просто изчезна.

Не мигнаха до сутринта. Лежаха и почти не говореха. Нямаха никакво логично обяснение за случилото се. Когато се съмна, слязоха веднага за закуска в механата. Просто седяха и не обелваха и дума. Изведнъж се чу шум откъм лявото рамо на Мария.

– Как сте? – прегърбен каза Павлин и ги погледна втренчено и загрижено.

Всичко отминава

Голямата сълза се стече бавно по зачервените бузи и напои със сол бледите и напукани устни. Ирена усещаше всичко много силно. Всяка неправда, нещо тъжно или неволя я смазваха до такава степен, че тя чисто физически страдаше.

Живееше на първия етаж на стар панелен блок. Често стоеше на балкона и просто гледаше как тече животът навън. Балконът беше съвсем близо до тротоар, по който минаваха много хора. Днес някой беше настъпил един голям бръмбар и го беше смазал – може би, без да иска. Ирена видя смазания бръмбар и това незначително събитие я натъжи и тя избухна в сълзи. Започнаха да я обливат студени вълни, а лицето и почервения и подпухна. Избърза да влезе вътре, знаеше добре какво следва. Започваше нещо като треска, очите ставаха кърваво червени и бяха готови да изхвъркнат. Сякаш безброй големи дървени трески се движеха из кръвоносните и съдове и се забиваха отвътре. Изпитваше силна болка! Мускулите трепереха, като че по тях течеше електрически ток. Имаше чувството, че мозъкът и ще експлодира, а тялото и се гърчеше в изгарящи спазми. Влезе в банята и взе студен душ. Всеки път правеше така, когато получаваше пристъп.

Солените топли сълзи се смесиха с ледената вода и заминаха някъде в кръговрата на водата.

Ирена работеше като асистент по антропология към Софийския университет. Беше вече на тридесет и седем години и не беше постигнала кой знае колко на академично ниво. Тези състояния бяха пречка за кариерното и развитие. Трудни бяха и взаимоотношенията и с мъжете. Тя беше средно висока, с красиви черти на лицето, светлокестенява коса, леко прегърбена и слабо телосложение. Изглеждаше винаги доста недоспала и изтощена. Ако си я представиш обаче да хапва за известно време силна храна и да релаксира добре, беше по-скоро привлекателна. Не липсваше интерес от мъжка страна, но много бързо се отдръпваха. Бяха се дистанцирали от нея и повечето и приятелки. Единствено беше близка с една съученичка от гимназията и то, може би, защото тя беше в друг град и се виждаха няколко пъти годишно, и то за кратко. Беше саможива и всичките си емоции изразяваше основно на белия лист. Винаги, когато изпадаше в тези кризи, тя сядаше да пише стихове. Твореше с часове и това я успокояваше. Чувстваше се като презаредена след това, като че това бе единственото нещо, което я вдигаше на крака в тези трудни моменти. Беше изписала три тетрадки от край до край със стихове, които едва ли щеше да издаде някога. Тя нямаше и нужда да ги показва на някой друг, те бяха просто нейното спасение. Бяха основно любовна поезия и там казваше всичко, което нямаше на кого да сподели. Рядко гледаше телевизия, но ако попаднеш случайно на емисия новини, цялата негативна информация караше

свърхчувствителната и□ душа да реагира. Изпадаше в криза, вземаше студения душ и започваше да пише. Това беше ежедневие. Понякога не знаеше от какво и кога ще се провокира реакцията. Например, когато обядваха във ведомствения стол, разказваха си шеги и се смееха – тя беше спокойна. Някой обаче, започнеше ли да клюкари за друг или да ръси обиди зад гърба му – тя реагираше. Проблемът беше, че тук нямаше как да вземе студен душ, не можеше и да разписва нервно стиховете си. Единственото, което можеше да направи, е да отиде в тоалетната да си наплиска лицето със студена вода, да седне и да плаче тихо на тоалетната чиния.

Беше една нормална априлска сутрин. Събуди се сравнително късно за работещ човек – около девет часа. В държавните учреждения никой не бързаше и не се работеше на пълни обороти. Тя стана бавно и сложи канчето на котлона да затопли вода за ежедневното си сутрешно кафе. През това време отиде до хладилника и взе останалата малка буца сирене, която щеше да хапне с останалите две филии в кутията за хляб. Междувременно пусна телевизора и попадна на ужасен репортаж – беше за случило се тази нощ жестоко убийство в столицата. Журналистическа етика и морал нямаше – директно показаха окървавения труп на човека в национален ефир. Ирена гледаше, но нищо по нея не трепна. Отиде до печката, махна канчето от котлона и започна да слага бавно смляното кафе вътре. Седна на масата и хапваше много бавно озадачена. Нямаше дори наченки на паника. Неприятна случка беше това убийство, но го възприе някак философски и стоически. След

това отиде на балкона, където стоеше за кратко винаги, преди да започне да се облича за работа. Точно под него на разнебитения тротоар спореха двама от квартала. Единият държеше на каишка миниатюрно симпатично бяло кученце. Очевидно беше свършило работата на тротоара, а собственикът му не искаше да почисти след него. Другият беше видимо ядосан вече и дори посегна да го удари. Това би я изкарало извън релси до вчера, а сега историята и□ се стори тъжно-смешна. Помисли си, че е време да се оправя за работа. Излезе пак на балкона, погледна към изгряващото слънце на хоризонта, затвори очи и почувства червената му топлина.

– Всичко отминава, ела изгрей и на моята улица! – блажено си помисли тя.

За кого бие там-тамът?

Той дърпаше нервно въжето, за да пристегне добре всичко набутано вътре. Тъпчеше раницата на максимум, трябваше да събере целия багаж. Антон пътуваше постоянно, мечтата му беше да обиколи целия свят. Подготвяше пътуване до Перу, а само преди седмица се беше върнал от Източна Африка. Той беше строен младеж – малко над двайсетте, с гарваново черна въздълга коса и красиви къдрици. Не му липсваше женско внимание, а и като цяло беше обаятелен и всички го харесваха. Беше позитивен, симпатичен и някак лесно манипулираше хората да направят за него всичко, което искаше.

Баща му беше талантлив музикант и дългогодишен диригент на Софийската филхармония. Мечтата му беше синът му да учи един ден в Консерваторията. Антон свиреше от много малък на пиано, но беше някак разсеян, и не проявяваше кой знае какъв музикален талант. Все умът му хвъркаше някъде навън. Нямаше търпение да свършат репетициите, за да обикаля с приятелите от махалата. Обикаляха из целия град и макар да живееха в центъра, стигаха чак до покрайнините на града. Когато дойде време за кандидатстване, не си даде особено зор с

репетициите и с теорията, необходима за изпита, съответно и резултатът бе налице. Приеха го в специалността с най-нисък бал, а именно *Звукорежисура*. Не беше най-вълнуващото нещо, но пък искаше да изпълни бащината мечта да влезе да учи, там пък каквото стане.

Бяха от стара, именита и заможна фамилия и макар комунистите да им бяха конфискували всичко през социализма, когато падна режимът голяма част от имотите в центъра на града им ги върнаха. Антон дълго време се грижеше за болната си баба и когато напусна този свят, тя предпочете да завещае директно на него голяма част от наследството. Именно това му позволяваше да пътува безпроблемно където му скимне по целия свят. Пътуването го зареждаше и го караше да се чувства жив. Позволи си дори да прекъсне образованието си за една година, според него срещата с други култури и народи щеше да го научи на много повече неща, отколкото сухата теория в университета. Любими места му бяха големи мегаполиси с дива природа наоколо. Обожаваше Африка, беше ходил почти навсякъде, където политическата обстановка позволяваше. Често в африканските държави имаше смяна на правителства, хунти превземаха властта и избухваха граждански войни. Това беше тъжната страна на Африка, там живееха най-добрите хора на земята – сред най-красивата природа. Но бяха бедни и необразовани – винаги се намираха хора, които да се възползват от ситуацията. Той обожаваше приказно красивите водопади Виктория, величествената планина Килиманджаро, огромния кратер в Танзания с трудно име, което така и не

запомни. Чувстваше се страхотно, гледайки миграцията на животни в Серенгети или прекрасните паркове с диви обитатели сред девствената природа в Южна Африка. Зареждаше го дори разходка из бедната столица на Уганда – Кампала. Обичаше, когато по улиците го гонеха децата и с искрящи очи му се радваха и му подвикваха *Мзунго, мзунго*¹. Единствените континенти, които не беше посетил, бяха Антарктида и Южна Америка. Последният беше отдавна на сърцето му и сега щеше да се осъществи това си желание.

Гледаше въодушевен през малкия кръгъл люк на самолета. Винаги се оживяваше и вълнуваше при кацане. Приземяването беше в така желаната Лима – столицата на Перу. Полетът беше следобеден и когато слезе на летището, вдиша дълбоко горещия въздух. Той погъделичка носа му и затопли приятно дробовете му. Летището беше на около петнадесет километра и раздрънканият стар автобус минаваше през прекрасни места, за да го спре в центъра на града. Минаха по цялата дължина на голямата река Римак и той гледаше с премрежени очи и с усмивка схлупените бедни къщички потънали в зеленина, малко след това имаше високи лъскави небостъргачи. Лима беше огромен град на контрастите, в рамките на десет километра можеше да видиш от всичко, въпреки това му се струваше, че тук живеят най-щастливите хора на света. Когато

¹ Mzungu – „скитник“, първоначално отнасящ се за духове. Понастоящем терминът се използва за обозначаване на бели хора.

стигна баш центъра на града, видя огромния площад с красивите бели сгради в колониален стил, с големите палми до тях с накацали врякащи цветни папагали. Наблизо бе малката гара, от която трябваше да хване автобус до мечтаната дестинация – Пуерто Малдонадо. Мястото беше интересно, там минаваше голямата река Rio Madre de dios¹. Тя беше основния воден коридор до града, като стигаше чак до Боливия. По поречието и□ имаше ферми за отглеждане за манго и малки златодобивни мини. Близо до водата имаше разхвърляни множество сковани бараки, чиито обитататели бяха очевидно много бедни. Наоколо се простираха зелени красиви гори с всякакви екзотични дървета и растения.

След като се качи в големия модерен климатизиран автобус, се приготви за дълъг преход, все пак разстоянието беше малко над хиляда и петстотин километра и това щеше да отнеме над едно денонощие. Това беше и причината автобусите за дълги дестинации да бъдат модерни, големи, удобни и задължително с климатик. Антон гледаше през прозореца и попиваше от новия свят с всички сетива. Когато му се доспиваше, просто придремваше блажено. На другия ден привечер пристигна в Пуерто Малдонадо. Там го чакаше старата Тойота комби от осемдесетте. Такава беше уговорката – да го вземат неговите познати Раул и Хулия и да го закарат до малката християнска общност в едно селце с

¹ Rio Madre de dios – на български език „реката, майка на боговете“.

красивото име Alegria¹ – на около шестнадесет километра от града. Там имаше църква на *Адвентистите на седмия ден* и се събираха християни. Те пътуваха често по света и разпространяваха Божието слово. Така се бяха запознали и с Антон. Те бяха протестанти и след промените активно посещаваха и България, изнасяха проповеди и основаха няколко адвентистки църкви тук. Чрез общи познати се бяха запознали с него в една сладкарница. Поканиха го на една от проповедите, сториха му се интересни и добри хора. Размениха мейли и дълго поддържаха онлайн кореспонденция. Накрая го поканиха в голямата импровизирана църква в Alegria, дето се събираха и му обещаха да го разходят из планините наоколо.

Нощуваха и на следващия ден рано сутринта поеа към красивите зелени екваториални гори. Дърветата достигаха впечатляващи размери. Това се дължеше на постоянно високите температури и честите дъждове. Вървяха през зеленото чудо и между увитите около дебелите стъбла на дърветата лиани се виждаха животни и птици с невероятно красиви цветове. За пръв път видя диво растяща орхидея, а точно до нея прелетя някаква малка зелена птичка. Беше божествено, чувстваше се все едно минаваше през райската градина. Повървяха около три километра, като на места имаше много храсти и беше труднопроходимо. Точно когато свърши растителността, се озоваха почти на ръба на един каньон и пред очите им се появи приказен

¹ Alegria – на български език „радост“.

пейзаж. Огромно празно пространство и множество големи скални образувания, в които на места се виждаха отвори, подобни на пещери, а към основата си бяха прорязани от бързеите на малка рекичка. С периферното си зрение мерна малка дървена постройка. Приличаше на нашите обори с дървени огради и набързо сковани колиби, с тази разлика, че на оградите бяха простряни цветни черги, а покривът беше боядисан в тъмночервено. Цветовете бяха това, което правеше Латинска Америка специална и различна от всички останали места. В двора имаше лами, очевидно за хората там те бяха местните овце. Антон виждаше лама за пръв път в живота си и ги гледаше със зяпнала уста и с удивление. На хоризонта се появи човек, облечен с яркочервен пуловер, кафяво палто, а през врата си беше метнал цветно шалче. Очевидно се грижеше за стадото. Когато приближи по-близо, видя типичните му индиански черти и, макар да беше около петдесетгодишен и челото му да беше вече набраздено с леки бръчки, беше с почти перфектно тяло и гарваново черна коса, пристегната здраво на конска опашка. Разговориха се с християните на испански и, въпреки че нищо не разбираше – Антон усети позитивната енергия и добронамереността на човека. Накрая той извади нещо цилиндрично и отново цветно, разбира се. Посочи Антон, потупа го по рамото и се усмихна широко.

– Това е за теб – с усмивка каза Хулия и подаде странния предмет на Антон.

Антон пое в ръце красиво изрисувания цилиндър. Беше от нещо като бамбук и на две места беше прорязан, така че ако го чукнеш леко с

пръст, издаваше интересен звук. Целият беше изрисуван с червено, зелено и жълто, а с изящни извивки бяха добавени фигурални мотиви от древната култура на инките.

– Какво е това? – заинтригуван попита той.

– Човекът каза, че е ударен инструмент от едно време. Почукваш леко с пръсти отгоре и възшебният звук спасявал души. Има стара традиция, като видиш непознат лутащ се човек, да му го подариш – разпалено обясняваше Хуан.

– Много интересно... – с плам в очите взе подаръка Антон и го стисна силно.

* * *

Вече беше в самолета на междинния полет Лима – Ню Йорк и оттам щеше да лети до София. При кацане видя познатия силует на небостъргачите в Ню Йорк и макар да беше идвал тук само няколко пъти, там се почувства все едно се приземява вкъщи. Самолетът кацаше в късния следобед и беше организиран една нощувка в града. Бюджетният хотел беше в известния с не много добро име квартал Бронкс и предстоеше дълго пътуване. Хвана метрото, за да стигне до спирка с екзотичното име Jamaica Station, където трябваше да се прекачи на автобус, стигащ до Бронкс. Докато пътуваше натам в ума му изплуваха амазонските цветове, екзотичните животни и щастливите усмихнати хора там. Помисли си и за странния си подарък.

Толкова красиво изработен инструмент, пък не

попитах дори как го наричат. Щом е нещо традиционно, ще е нещо, като да речем там-тама¹ за азиатците. Той също създава магнетичен звук. Ще си му викам там-там, като не знам какво е – мислеше си Антон.

На автобусната спирка имаше много хора, нямаше места по пейките. Очевидно беше станало нещо извънредно. Попита хората и разбра, че ще има закъснение на автобуса заради някакъв технически проблем. Не му се седеше сред съмнителните типове, пътуващи към Бронкс. Отиде малко по-встрани от спирката и се излегна в градинката. Явно щеше да има чакане, доскуча му и си извади цветния подарък. Реши да го тества, като започна в началото лекичко и тихо да барабани с пръстите по него. От малък се занимаваше с музика и макар да не беше особено талантлив, усещаше музиката. Започна по-силно да удря и успя да улови ритъма. В съзнанието му неочаквано изплуваха спомени от България – малката детска градина с красивите брези наоколо, старата сладкарница точно до трамвайната линия, вкусната боза и щастливите усмивки на родителите му. Инструментът беше много въздействащ – ритмичните вибрации и хубавите детски спомени се смесиха и за кратко изпадна в нещо като транс.

Изведнъж се сепна, отвори очи и видя задния голям прозорец на раздрънкания червен автобус, водещ към Бронкс. Хората бяха плътно натъпкани вътре, като стриди в консерва.

Изпуснах го, сега кой знае колко време ще

¹ Там-там – азиатски кръгъл перкусионен инструмент.

трябва да чакам! – ядосано си помисли Антон.

Взе нервно багажа и се затътри към спирката. Нямаше какво да направи, седна на синята олющена пейка на спирката и зачака. След около десетина минути по високоговорителя притеснен металически глас съобщи нещо, но той не чу добре. Попита единствения чакащ на спирката за какво иде реч. Високият човек с очила му отговори объркан, че заради авария е станала катастрофа с автобуса, който изпусна, и има голям брой загинали.

Сърцето на Антон заби лудо, а в дясната си ръка все още стискаше красиво изрисувания музикален инструмент.

Камъните

Мариета гледаше отчаяно разнебитената балконска брава и събралите се около вратата и полицаи. Бяха разбили и нейния апартамент. Това беше практика през деветдесетте години. Беше рухнал безсмисленият комунистически режим и вместо ред и демокрация, страната бе завладяна от хаос и бедност. Доста хора едва свързваха двата края, имаше инфлация, безработица и бум на организираната и битовата престъпност. Повечето от апартаментите в блока бяха обирани, нея все я пропускаха. Може би защото живееше от години сама и беше пенсионер. Мъжът и почина преди няколко години и тя се позапусна и загуби желание за живот.

За какво да влизат у нас... какво пък ще откраднат от апартамента? Ако някога влязат, не дай , Боже, дано да е, когато ме няма! – мислеше си често тя.

Не се случи така. Влязоха най-неочаквано една нощ, докато тя спеше. Мариета спеше неспокойно и се будеше почти през час. Тъкмо беше задрямала след поредното будене, когато чу странен шум. Откакто го нямаше мъжът и вратата на спалнята стоеше винаги отворена, като че го чакаше да дойде някоя вечер при нея. От леглото си видя

тъмен силует на балкона. Не беше трудно да се слезе от покрива, тя живееше на последния етаж. Беше огромен, почти двуметров мъж и зад него се появи и силует на друг сравнително дребен мъж. Напъна балконската врата с някакво желязо или кози крак и влязоха на пръсти.

Мариета ококори очи и беше готова за действие. Първата и спонтанна мисъл беше да вземе от чекмеджето на нощното шкафче ножа за отваряне на писма, останал от майка и да ги нападне. Почти веднага след това помисли:

Какво ще правя сама срещу двама силни и агресивни мъже, ако се стигне до схватка. По-добре тихичко да се пресегна към телефона и да звънна на полицията... така пък ще ме чуят, сигурно? Най-добре да мирувам и да се правя на заспала!

Стисна здраво очи и се опита да диша бавно и равномерно, имитирайки дълбок сън. Сърцето и биеше лудо и кръвта във вените забумтя, сякаш искаше да излезе от тялото, да залее цялото помещение и удави двамата нещастници. Те влязоха в хола тихо и започнаха да ровят из чекмеджетата на голямата секция. Очевидно търсеха пари и ценности. Мариета нямаше нито едното, нито другото. Установиха го много бързо и единият от тях се запъти тихичко към спалнята при нея. Приближи се до края на леглото и започна да отваря едно по едно всичките чекмеджета на нощното шкафче. В по-голямата част от тях имаше различни стари дрехи, сгънати прилежно. Само в най-горното имаше купчинка листа, надписани с разни подсказки и стари платени сметки. Имаше комплект игли, отвертки, няколко стари топчета за пинг-понг и всякакви други ненужни джунджурии.

В крайния ляв ъгъл на чекмеджето той съзря нещо, което му грабна вниманието. В прозрачно найлоново пликче блеснаха няколко средно големи лъскави, тъмнозелени камъни и той ги грабна веднага. Все да отстъпва съвсем лекичко и се доближи до другия, който стоеше неподвижен в хола.

— Давай да изчезваме, няма нищо почти. Взех ей това! – прошушна почти през зъби той.

Двамата излязоха моментално, като вече не се и опитваха да бъдат тихи. От балкона се метнаха мигновено на покрива. Мариета отвори бавно очи, не бързаше да става от леглото, не и□ се живееше в такъв свят. Представи си обажданията до полицията. Пристигането на моткавите полицаи, които изцапват цялата къща с черен прах, за да вземат отпечатащи. Висенето в участъка, физиономията на чиновника и даването на показания – проформа с краен нулев резултат. Повдигаше и□ се, отиде и повърна в тоалетната.

* * *

Беше топъл и мързелив следобяд, двамата седяха на по бира в кварталното кафене и обсъждаха как да реализират *плячката* от обира.

— Казвам ти, това са некви скъпоценни камъни. Ще вземем добри пари за тях и ще си оправим живота поне за кратко – каза по-големият и по-глупавият от двамата.

— А дано си прав! Имам един познат бижутер, държи ателие близо до Львов мост. За него няма тайни в занаята – разпознава всичко, няма грешка

там! – надъхано каза дребният.

Когато пристигнаха при него, беше вече два часа следобед и жегата беше адска. Вратата на ателието беше широко отворена и там седеше бижутерят, разплюл се на удобен фотьойл. Той беше сравнително пълен, плешив човек на средна възраст с очила с дебела рогова рамка, поставени максимално ниско, едва крепящи се на края на носа му.

– Здравсти, аз съм познат на Ванков, ако ме помниш – там, дето бяхме на Велинград – смотолеви бързо дребният.

– Не си спомням, какво те води насам? – незаинтересовано промълви бижутерът.

– Абе, тука... имаме едни камъни. Май са ценни! Да кажеш какви са точно и колко парички може да ни дадеш.

Той взе найлоновото пликче, извади едното камъче и отиде до старото бюро, покрито с дебел, износен зелен линолеум. Отвори скърцащото старо чекмедже и извади лупа с голямо увеличение. Загледа се в камъка внимателно за около минута и прихна да се смее. Цялото му лице и темето почервенияха като домати, не можеше да спре да се смее, чак очилата му паднаха от носа на земята долу.

– Кво става, бе? ... Какво се смееш? ... Какъв е камъкът? – нервно попита дребният.

– Това са жлъчни камъни, бе, момчета! – задъхан от смях, през сълзи каза бижутерът.

Обаждането

Той стискаше здраво телефона и малки капчици пот вече се стичаха по оранжевата слушалка. Илиян обожаваше тези разговори с чичо си Спартак. Заговореше ли с него всички проблеми и притеснения изчезваха. Чуваха се ежедневно и говореха дълго. Илиян попадеше в друг динамичен, интересен, вълнуващ и истински свят. Разговорите създаваха в главата му сякаш координатна система, а отправните точки бяха понятия като чест, смелост, любов и дълг. Илиян беше в десети клас. Много чувствителен, но в същото време доста притеснителен младеж и някак се страхуваше да нагази в живота. Наблюдаваше какво правеха момчетата на неговите години, но не се чувстваше подготвен да предприеме каквато и да е стъпка. Стоеше, наблюдаваше и като че му липсваше кураж. Все усещаше, че просто трябва някой да го подбутне лекичко. Не намираще особена подкрепа от никого обаче. Семейството му не обръщаше внимание на тази негова нерешителност, а приятелите често му се подиграваха за това. Единствено разговорите с чичо му даваха сила и увереност, че ще се случат нещата както трябва някой ден.

Историите бяха невероятни и вдъхновяващи. Спартак беше вече пенсионер и се наслаждаваше

на спокойния живот на неработещ човек. Заслужена почивка след всичките му лудории на млади години. Навремето беше добре сложен и силен физически човек, роден да бъде лидер. Още като ученик всички го слушаха – силен, буен и винаги душата на компанията. Той беше симпатягата, който краде сърцата на момичетата – абсолютната противоположност на Илиан.

Когато завърши училище, влезе в казармата. Живееше в малко село близо до Русе и го разпределиха в Елхово. В така наречения *Триъгълник на смъртта* – поделенията Елхово, Грудово и Звездец. Така правеха, идеята беше да служиш далеч от родното си място. Нищо обаче не можеше да пречупи силния му дух. Още първите дни старите войници се опитваха да го тормозят и да се гаврят с него. Сби се с един от тях и му изби два зъба. Следваха карцер и службата му се удължи повече от предвиденото, но пък никой не посмя да го пипне повече. Чак и старшините му имаха уважението, усещаха лудостта в него. Не му тежача тези две години служба, беше силен и всички го слушаха.

След като се уволни директно бе разпределен да работи в Русенския кораборемонтен завод. Като на млад и силен човек без образование, му възложиха най-тежката работа – пренасяше тежки стоманени елементи до големите машини за сглобяване. Работеше с ентузиазъм в началото, докато не започна да подражава на механиците, които бяха там от години. Работеха до обяд и после цял следобед играеха карти и пиеха бира или вино. Там по цял ден слушаше картаджийски лафове:

– Ей, тоя пак ги е натоварил с камиона козовете!

- Срещу пика се не вика!
- Ей, какъв съм Марко Тотев, начи!

Най-лошото е, че покрай тях се научи да пие. Това стана големият му порок. Алкохолът и буйният му нрав бяха взривоопасна комбинация. В живота изпитваше рядко страх, а налееше ли от *горивото* – това чувство му ставаше непознато. Когато беше пиян, не ставаше агресивен без причина. Чувството му за справедливост обаче се изостряше и беше ли свидетел на тормоз – ставаше страшно!

Страшно стана и през един тих пролетен следобед. Както всеки ден – играеха карти, пиеха и се шегуваха. Ситуацията ескалира след като Темелко – едно умствено изостанало момче дойде да ги погледа. Често се отбиваше при тях. Днес обаче един от картоиграчите му подвижна:

- Я изчезвай, бе, главанак!
- Извини се веднага на момчето или ще ти разбия главата! – изрева Спартак.
- Да, бе, ей сега ще се извиня на някакъв малоумен!

Кръвта кипна в жилите на Спартак, стигна до главата му и взе да бумти вътре като че някой удряше с чук. Стана и дори не помнеше ясно как взе разрязаната наполовина ръждясала тръба и с все сила го удари по главата. Онзи се свлече бавно от масата на пода, а във въздуха хвъркна струйка кръв. Всички наскачаха, едни се втурнаха да спасяват ударения, а други – да усмиряват Спартак.

Слава Богу, човекът оцеля, но беше роднина на един от ръководството на предприятието. Той пък имал връзки сред управляващата номенклатура. За

Спартак нямаше бъдеще, чакаше го дисциплинарно наказание и затвор. Той реши да изпревари събитията и още същата нощ след неприятната случка се качи на една от вързаните за брега малки лодки и отплува към румънския бряг. В никакъв случай не трябваше да попада на гранични власти, независимо дали са български или румънски. Беше решил да мине в гората на срещния бряг и оттам – каквото сабя покаже!

За щастие големият му дунавски род се беше разселил и към съседите – имаше верен втори братовчед в Пловдив. Намери къщата му, онзи постъпи мъжки и го укри за известно време. Малко след това падна комунистическият режим и в двете страни. Беше период на хаос и безвремие и вече никой не го търсеше. Спартак намери за година и половина работа на строителен обект в Пловдив, но това не беше неговото. Нито работата, нито градът му допадаха. Още по-малко беше човек, дето ще стои на едно място дълго време и ще работи скучна работа. Винаги се случваше нещо покрай него и динамиката беше неизбежна.

Така стана и със следващото му приключение, което го отведе в далечен Туркменистан. В Пловдив се сближи с приятел на братовчед му. Допаднаха си – и двамата бяха хора на живота, обикаляха заедно по кръчмите и се забавляваха. Спартак му беше споделил, че не му се стои вече на румънска земя и иска да замине надалеч. Онзи пък беше брат на собственика на нефтопреработвателен завод в

Небит Даг¹. Около града имаше големи залежи от нефт и природен газ и беше център на нефтодобивната промишленост в Туркменистан. Беше нужно едно телефонно обаждане и Спартак след дълго пътуване се озова там. Небит Даг беше грозен град с ниски панелни блокове, широки пътища и много празни пространства. Беше строен за нуждите на нефтодобива, хората бяха просто обслужващ персонал и никой от държавата не мислеше за тях. Единственото интересно беше, че в пустошта близо до града бяха снимали филма *Кин-дза-дза*². Настаниха го на първия етаж в малко старо пететажно панелно блокче и започна почти веднага работа в комбината. Работата беше тежка и неприятна, връзваше дълги маркучи към огромните тръби. Към всеки отвор се връзваха поне десетина маркуча. Работата беше мръсна, постоянно беше омазан с нефт. Беше убеден, че нямаше да се задържи дълго тук. Единственото нещо, което го зареждаше, беше красивата жена на собственика. Тя беше нещо като отговорник смяна, минаваше през всяка една бригада и надзираваше работния процес. Още първия път, когато се видяха и погледите им се срещнаха, двамата изпитаха силно привличане

Той беше честен и морален. Срещнеше ли обаче жена, която много му харесва, не се спираше, докато не я има. Винаги получаваше това, което иска. Беше въпрос на дни и вече правеха секс почти

¹ Градът носи това име до 1999 г. , след това е преименуван на Балканабад.

² Съветски филм – антиутопия, 1986 г.

ежедневно. Тя беше лудо влюбена в него. Трудно можеше да я изгони вече, а и на него му харесваше да бъде близо до нея. Прелюбодеянието беше голям грях по тези ширини, да предадеш пък и човека, който те храни, си беше смъртен грях. Спартак беше напрегнат и готов за реакция във всеки един момент, дори имаше малък сак с постоянно стегнат багаж. Беше с инстинкти на хищник и винаги готов за действие. Знаеше какво следва и очакванията не след дълго се сбъднаха. Една нощ шефът нахлу в апартамента му с още четири здравеняци.

– Аз ще те храня, а ти ще спиш с жена ми. Ей сега ще те очисти! – изрева той.

Спартак беше подготвен за всякакви ситуации. Беше си купил на черно от колега стар съветски пистолет марка ТТ. Те бяха ненадеждни и с голям откат, но в случая свърши работа. Протегна ръка към стегнатия багаж в сака и извади малкия пистолет.

– Никой да не мърда, ще стрелям на месо! – извика силно той и стреля в тавана.

Всички се вцепениха и се спогледаха уплашени. Спартак използва това, грабна бързо сака и както е по пижама се затича с все сила към балконската врата. Отвори я и веднага скочи оттам на земята. Наблизо имаше гъсти храсталаци, докато преследвачите се окопитят и излязат на балкона, той вече беше потънал в малката горичка. Тича без да спре с всичка сила поне два километра. Почти останал без въздух съзря една голяма канара. Скри се зад нея и набързо съблече пижамата и облече сгънатите прилежно в сака дънки и риза. Имаше също приготвени обувки и чорапи.

На около сто и петдесет километра от Небит Даг се намираше Туркменбаши. Сравнително голям град и важно морско пристанище на Каспийско море. Хвана първия възможен рейс до там. Шефът му беше важен човек с позиции и като нищо щеше да пусне хора да го търсят. Трябваше максимално бързо да се махне надалеч. Беше решил нелегално да се вмъкне в някой товарен кораб за Баку и оттам да отлети бързо за София. Както беше плана в главата му, така и го направи.

Озова се напълно сам в София и трябваше да започва пак от нулата. Беше със силен характер и не беше проблем за него. Все още имаше много приятели в София.

В средата на деветдесетте доста хора опитваха да въртят частен бизнес, но в крайна сметка само тези с много пари и позиции успяваха да направят нещо сериозно. Неговите хора държаха складове за дрехи на базара Илиянци. Приеха го с охота в бизнеса. Винаги държеше на думата си и беше много коректен. Случваше се, ако някой партньор го прецака или излъже, да го понатупа. Всички си го заеха, че е кибритлия и мъжко момче и дори да напуснеше от някой склад, друг колега му предлагаше работа веднага.

Така си вървеше времето и вече навършваше тридесет и пет години. Време беше за семейство. Събра се с красивата Стела. Тя беше русоляво симпатично момиче, пет-шест години по-малка от него и работеше в кафето точно на входа на базара. Годиците се изнизваха, така и не можа да им се роди детенце. Беше решил вече да хване и сериозна работа, за да му тече стаж за пенсия. Не беше спирал да работи досега, но реално на документи имаше

много малък трудов опит. Кандидатства към *Български пощи*, заради ниските заплати там нямаше никакъв наплив. Взеха го веднага на скучна чиновническа работа. Броеше получените колет и завеждаше ежедневно бройката им. Идеалното място да се пенсионираш, особено при неговия луд начин на живот – той се чувстваше като на санаториум. Имаше нужда от това спокойствие. Там изкара и последните си години на работа и се пенсионира. С времето стана доста по-улегнал и понеже си нямаше дете, можеше да предаде житейския си опит само на своя племенник. Виждаха се няколко пъти годишно – Илиян все пак живееше чак в Провадия, но затова пък се чуваха ежедневно по телефона. Връзката им беше специална. Искаше да му разкаже много и да го предпази от лошите неща в живота.

Един най-обикновен ден телефонът му звънна, беше леля му:

– Илиянчо, искам да седнеш спокойно и да ти кажа нещо – с треперещ глас каза тя.

Усети, че нещо много неприятно се е случило и сърцето му затуптя лудо.

– Да,... какво? – с колеблив глас изплашено попита той.

– Чичо ти почина тази сутрин...

– Ама... как така? – изплашено едва изрече той.

– Лекарят ми каза, че е починал внезапно от сърдечен удар. Здрав и прав човек, никога не се е оплаквал от никакви болезки. Направо не мога да го възприема! – с равен и уморен глас каза вуйна му.

Илиян усети, че му се подкосяват краката, а главата му се замая. Залитна и за малко да се озове

на пода. Пое дълбоко въздух и се окопоти, но в главата му се въртяха объркани мисли.

Как така се срути света ми за минути? Не мога да повярвам, че това се случва! Няма го най-силният човек на света. Всеки ден се чувахме, какво ще правя без него? – тревожеше се той и мислите му се лутаха.

Следващата седмица беше много трудна за него. Изпрати го за последен път, като беше взел сериозна доза успокоителни и едва издържа погребението докрай. Сутрин се будеше апатичен, а вечер го обземаше паника. Загуби някак пътеводната светлина в живота си. Една сутрин се събуди страшно подтиснат и смачкан. По навик отиде до телефона, омота около ръката си черния кабел и инстинктивно набра чичо си.

Ох, какъв съм глупак. По инерция набра чичо. Него го няма вече! – спокойно си помисли той.

Знаеше, че е безсмислено и беше набрал машинално, като навик от миналото, но въпреки това изчака телефона до четвъртото *свободно*. Неочаквано отсреща вдигна басов мъжки глас.

– Ало, чичо! – изумен извика Илиян, щеше да изпусне слушалката.

– Да, мойто момче, аз съм.

– Ама... как така, нали те няма вече? – паникьосан и разтреперан попита Илиян.

– Как да ме няма? Всичко е навсякъде и тук! – с приятен и благ глас му отговори Спартак.

Емил Костов

ВРЕМЕ ЛЪЖОВНО

Българска
Първо издание

Художник на корицата
Симона Анкова

Формат 60/90/16
Печатни коли 8

Издателство Авангард Прима
София, 2023

АВАНГАРД ПРИМА